

2 Periaatteellinen taso

2.1 Arkkitehtuuriperiaatteet ja raja

2.1.1 Arkkitehtuuriperiaatteet

- 2.1.1.1 Yleiset arkkitehtuuriperiaatteet
- 2.1.1.2 Liiketoimintaan liittyvät periaatteet
- 2.1.1.3 Tietoon liittyvät periaatteet
- 2.1.1.4 Tietojärjestelmiin liittyvät periaatteet
- 2.1.1.5 Teknologiaan ja integraatioihin liittyvät periaatteet
- 2.1.1.6 Tietoturva
- 2.1.1.7 Tietosuojaperiaatteet

2.1.2 Arkkitehtuurin raja

2.2 Keskeiset lait, strategiat ja viite

2.2.1 Lait ja säädökset

- 2.2.1.1 Kaikkia toimijoita koskeva lainsäädäntö
- 2.2.1.2 Julkista hallintoa ja viranomaisia koskeva lainsäädäntö
- 2.2.1.3 Yksittäisiä toimijoita koskeva lainsäädäntö
- 2.2.1.4 Tutkimus-, kulttuuri- ja tietoa
- 2.2.1.5 Innovaatioita koskeva lainsäädäntö
- 2.2.1.6 Valmisteilla olevaa lainsäädäntöä

2.2.2 Keskeiset strategiat

2.2.3 Viite- ja sid

2.3 AVOTT-julistus 2020-2025 ja AVOTT-lin

2.3.1 Linjaukset, osalinjaukset, tavoitteet ja toimenpiteet

- 2.3.1.1 Toimintakulttuurin avoimuuden linjaus
- 2.3.1.2 Tutkimusaineistojen ja -menetelmien avoimen saatavuuden linjaus
- 2.3.1.3 Tutkimusjulkaisujen avoimen saatavuuden linjaus
- 2.3.1.4 Oppimisen ja oppimateriaalien avoimuuden linjaus

2.3.2 Kyvykkyydet linjauksittain

2.3.2.1 Kyvykkyydet toimintakulttuurin avoimuuteen

- 2.3.2.1.1 Kyvykkyydet edistämään avointa toimintakulttuuria
- 2.3.2.1.2 Kyvykkyydet edistämään tutkimuksen avoimuutta yritys
- 2.3.2.1.3 Kyvykkyydet edistämään kansalaistieteen toimintaedellytyksiä
- 2.3.2.1.4 Kyvykkyydet edistämään avoimen oppimisen toimintakulttuuria
- 2.3.2.1.5 Kyvykkyydet edistämään tutkimusaineistojen avoimuuden toimintakulttuuria
- 2.3.2.1.6 Kyvykkyydet edistämään julkaisujen avoimuuden toimintakulttuuria
- 2.3.2.1.7 Kyvykkyydet edistämään vastuullista arviointia

2.3.2.2 Kyvykkyydet tutkimusaineistojen ja -menetelmien avoimuuteen

- 2.3.2.2.1 Osalinjaus 1, Tavoite 1 Kyvykkyydet datanhallintasuunnitelmien laadintaan
- 2.3.2.2.2 Osalinjaus 1, Tavoite 2: Kyvykkyydet oikeuksien ja lisenssien hallintaan
- 2.3.2.2.3 Osalinjaus 1, Tavoite 3: kyvykkyydet tutkimusdatan dokumentointiin FAIR
- 2.3.2.2.4 Osalinjaus 1, Tavoite 4: kyvykkyydet tutkimusdatan elinkaaren hallintaan
- 2.3.2.2.5 Osalinjaus 1, Tavoite 5: kyvykkyydet asiantuntijuuden ja yhteistyön hyödyntämiseen
- 2.3.2.2.6 Osalinjaus 2, Tavoite 1: kyvykkyydet tutkimusmenetelmien tunnistamiseen laadun tekijöinä
- 2.3.2.2.7 Osalinjaus 2, Tavoite 2: kyvykkyydet avoimien tutkimusmenetelmien tukemiseen
- 2.3.2.2.8 Osalinjaus 2, Tavoite 3: kyvykkyydet oikeuksista ja ehdoista sopimiseen

2.3.2.3 Kyvykkyydet tutkimusjulkaisujen avoimeen saatavuuteen

- 2.3.2.3.1 Osalinjaus 1, Tavoite 1: kyvykkyydet tieteellisten artikkeli- ja konferenssijulkaisujen välittömään avoimuuteen
- 2.3.2.3.2 Osalinjaus 1, Tavoite 2: kyvykkyydet tieteellisen julkaisutoiminnan kustannusten läpinäkyvyyteen
- 2.3.2.3.3 Osalinjaus 1, Tavoite 3: kyvykkyydet tutkimusjulkaisujen CC-lisensointiin
- 2.3.2.3.4 Osalinjaus 1, Tavoite 4: kyvykkyydet kansalliseen välittömään avoimuuden julkaisemiseen

2.3.2.4 Oppimisen ja oppimateriaalien avoimuuden linjaus

- 2.3.2.4.1 Osalinjaus 1 tavoite 1: kyvykkyydet avoimien oppimateriaalien hyödyntämiseen ja laamiseen
- 2.3.2.4.2 Osalinjaus 1 tavoite 2: kyvykkyydet avoimien oppimateriaalien määrän ja laadun parantamiseksi
- 2.3.2.4.3 Osalinjaus 1 tavoite 3: kyvykkyydet avoimien oppimateriaalien arvostuksen lisäämiseen
- 2.3.2.4.4 Osalinjaus 2 tavoite 1: kyvykkyydet avoimia oppimis- ja opetuskäytäntöjen hyödyntämiseen
- 2.3.2.4.5 Osalinjaus 2 tavoite 2: kyvykkyydet oppijoiden avoimen oppimisen mahdollisuuksien lisäämiseen
- 2.3.2.4.6 Osalinjaus 2 tavoite 3: kyvykkyydet avoimen oppimisen hyödyntämiseen yhteiskunnallisessa vuorovaikutuksessa

2.4 Avoimen tieteen ja tutkimuksen kyvykkyydet ja resurssit

2.4.1 Toiminnallisten kyvykkyyksien resurssit

2.4.2 Mahdollistavien kyvykkyyksien resurssit

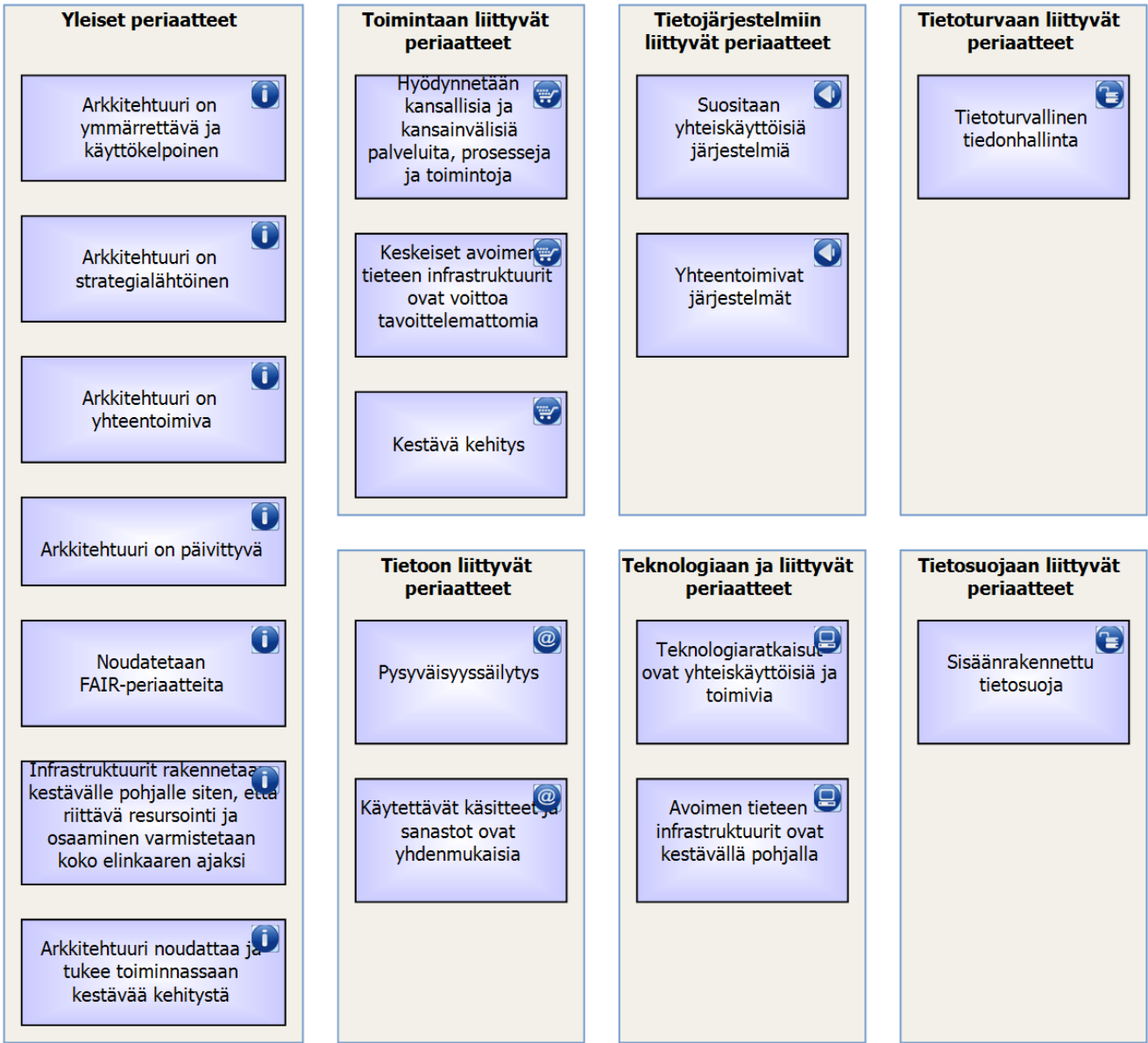
2.4.3 Ohjaavien kyvykkyyksien resurssit

2.1 Arkkitehtuuriperiaatteet ja raja

2.1.1 Arkkitehtuuriperiaatteet

Periaatteet ovat arkkitehtuuria koskevia pitkäikäisiksi ja harvoin muuttuviksi tarkoitettuja yleisiä suuntaviivoja tai toimintatapoja. Ne muodostavat AVOTT-viitearkkitehtuurin kehittämisen ja hallinnan perusteet. Arkkitehtuuriperaatteet sisältävät kehittämistä ohjaavia tavoitteita, linjauksia, viitekehyksiä, sääntöjä, mutta mahdollisesti myös kieltoja. Arkkitehtuuriperaatteet ovat yhteisiä sopimuksia kehittämisen perusperiaatteista. Periaatteiden avulla kehittämistoimenpiteet voidaan suunnata kohti yhteistä tavoitetilaa. Arkkitehtuuriperaatteita on noudatettava kaikissa kehittämistilanteissa.

Alla olevassa arkkitehtuuriperaatekartassa nimetyt ja ryhmitellyt periaatteet on kuvattu tarkemmin myöhemmin tässä luvussa olevissa taulukoissa.

Yleiset arkkitehtuuriperaatteet taulukko 2, jossa periaatteet on kuvattu, niiden valinta perusteltu ja vaikutukset määritetty.

2.1.1.1 Yleiset arkkitehtuuriperaatteet					
Periaate	Kuvaus	Perustelu	Vaikutus	Esimerkki	Lähde

Arkkitehtuuri on ymmärrettävä ja käyttökelpoinen	Arkkitehtuuridokumentaatio on ymmärrettävä ja tuottaa hyötyä kaikille sidosryhmille.	Toimijoiden on pystyttävä ymmärtämään arkkitehtuuri, jotta strategia toteutuu. Arkkitehtuuriin on tuettava palveluiden suunnittelua ja toteuttamista.	Kyvykkyydet pystytään hankkimaan ja palvelut toteuttamaan - strategiset tavoitteet toteutuvat. Strategia palvelee avoimen tieteen tavoitteiden toteutumista.		
Arkkitehtuuri on strategialähtöinen	Arkkitehtuuri johdetaan strategisista tavoitteista, jotka on määritelty avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallisessa linjaukokonaisuudessa.	Arkkitehtuuriin tehtävä on tukea toimeenpanoa. Se visualisoi strategian.	Arkkitehtuuri rajautuu AVOTT 2020-2025 kannalta olennaisiin kehityskohteisiin ja panostukset kohdistuvat kokonaisuuden kannalta olennaisiin osa-alueisiin. Se edesauttaa strategisten tavoitteiden toteutumista Varmentaa toimijoiden yhdenmukaiset tavoitteet.		
Arkkitehtuuri on yhteentoimiva	Arkkitehtuuri huomioi tunnistetut sidosarkkitehtuurit ja on semanttisesti yhteentoimiva tunnistettujen sidosarkkitehtuurien kanssa.	Arkkitehtuuriin pohjalta toteutettavien ratkaisujen tulee olla yhteentoimivia ja muodostaa ymmärrettävä kokonaisuus tieteen, tutkimuksen ja korkeakouluopetuksen alalla. Kansallisten palveluiden yhteentoimivuus varmistetaan ja pyritään yhteentoimivuuteen tärkeimpien kansainvälisten palveluiden kanssa AVOTT-viitearkkitehtuuri ei kuvaa diskreettiä kokonaisuutta, vaan liittymät muualle ovat oleellisia. Se on toisenlainen kuin minkään yksittäisen organisaation arkkitehtuuri: kuvattu kokonaisuus on tuskin kenellekään koko toimintaympäristö; tuskin kukaan käyttää koko kuvattua kokonaisuutta.	Se hyödyntää ja laajentaa tieteen, tutkimuksen ja korkeakouluopetuksen arkkitehtuurikokonaisuutta.		
Arkkitehtuuri on päivittyvä	Arkkitehtuurilla on hallintamalli, jonka perusteella arkkitehtuuria voidaan päivittää.	Arkkitehtuuria luodaan, päivitetään ja toteutetaan avoimesti ja osallistavasti.			
Noudatetaan FAIR-periaatteita	FAIR-periaatteiden mukaan data on * löydettävä (Findable), * saatavutettava (Accessible), * yhteentoimiva (Interoperable) ja * uudelleenkäytettävä (Reusable).	Tiedon tulee olla kaikkien sitä tarvitsevien käytettävissä. Tietoon liittyvä FAIR-periaate mahdollistaa palveluiden yhteentoimivuuden. Opetus- ja kulttuuriministeriö on sitoutunut FAIR-periaatteisiin.	Järjestelmät ja palvelut toimivat yhteen ja tarvittaessa niiden välinen tiedonsiirto on toteutettavissa avoimien rajapintojen avulla.	Esimerkkinä tiedon löytämistä tukevat metatiedot, lähtökohtana tiedon avoimuus, tunnistamisen ja valtuutuksen helppous.	Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2020-2025 (avointiede.fi)
Infrastruktuuri, palvelut ja kyvykkyydet rakennetaan taloudellisesti ja teknologisesti kestävästi.	Infrastruktuureilla ja palveluilla on tukeaan riittävä resursointi koko elinkaaren ajan. Olemassaolevia infrastruktuureja kehitetään, jotta niiden teknologiset ratkaisut pysyvät ajanmukaisina.	Rahoitus ja riittävä osaaminen on varmistettava elinkaaren ajan.			
Arkkitehtuuri noudattaa ja toiminnassaan tukee kestävä kehitystä	Avointa tiedettä tarvitaan kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi, sillä avoimuus on lopulta kaiken tiedon pohja.	Tiedon ja tieteen avoimuus on olennaista esitettyjen tavoitteiden toteutumiseksi. Tavoitteet kytkeytyvät tiiviisti yhteen tukien vahvistaen toisiaan. Erityisen keskeistä tutkitun tiedon avoimuus on kuitenkin neljän tavoitteen kannalta: • Hyvä koulutus • Eriarvoisuuden vähentäminen • Kestävät infrastruktuurit ja innovaatiot • Yhteistyö ja kumppanuus Vastuullisuus, eli luotettavuus, eettisyys, toistettavuus ja läpinäkyvyys, on reunaehto avoimuudelle.			Avoimuus, kestävä kehityksen selkäranka Avoin tiede Toimintakulttuurin avoimuuden linjaus: https://editio.fi/tsv/catalog/book/226

2.1.1.2 Liiketoimintaan liittyvät periaatteet

Periaate	Kuvaus	Perustelu	Vaikutukset	Esimerkki	Lähde

Hyödynnetään kansallisia ja kansainvälisiä palveluita, prosesseja ja toimintoja	Palveluissa hyödynnetään yhteisiksi määriteltyjä kansallisia ja korkeakoulusektorin prosesseja, palveluita ja ratkaisuja.	Yhteiskäyttöiset ratkaisut parantavat yhteentoimivuutta, vähentävät kustannuksia ja nopeuttavat kehittämistä. (Voi tarkoittaa sekä hyödyntämistä palveluiden toteuttamisessa että sitä, että loppukäyttäjä voi käyttää olemassa olevia palveluita.)	Nopeuttaa palvelukehitystä ja vähentää kustannuksia.		
Keskeiset avoimen tieteen infrastruktuurit ovat voittoa tavoittelemattomia	Arkkitehtuuri ottaa huomioon koko tutkimuksen elinkaaren ja sen aikana tuotetun tiedon.	Osaltaan mahdollistaa taloudellisesti kestävä avoimen tieteen edistäminen	Vähentää kustannuksia ja osaltaan varmistaa taloudelliset toimintaedellytykset		Tutkimusaineistojen ja -menetelmien avoimuus Korkeakoulu- ja tutkimusyhteisön kansallinen linjaus ja toimenpideohjelma 2021–2025: Osalinjaus 1: Tutkimusdatan avoin saatavuus DOI: https://doi.org/10.23847/isbn.9789525995466 (Linjassa myös UNESCO Open Science Recommendationin kanssa)
Tutkimukselle ja tutkijoille tarjotaan laadukasta tutkimustyötä tehostavia palveluja.	Toiminta nojautuu tutkimusta tekevien ja rahoittavien organisaatioiden tarpeisiin.	Toimintakulttuurin avoimuus edellyttää vastavuoroisuutta, joka ilmenee sekä organisaation sisäistä että ulkopuolista toimintaa hyödyttävänä vuorovaikutuksena kaikille osa-puolille.			
Palveluiden, prosessien ja toimintojen omistajuudet ja vastuut tulee kuvata	Omistajuudet ja vastuut ovat tässä kontekstissa haastavia: niiden kuvaaminen tärkeää.				

2.1.1.3 Tietoon liittyvät periaatteet

Periaate	Kuvaus	Perustelu	V a i k u t u s	E s i m e r k i	Lähde
Pysyväisyys äilytys	Arkkitehtuuri huomioi tutkimuksen ja sen tuottaman tiedon koko elinkaaren ja sen hallinnan niin, että tieteen ja tutkimuksen tulokset ovat pysyvästi ja luotettavasti käytettävissä.	Pitkäaikaissäilytykseen ja -saatavuuteen liittyvät näkökulmat huomioidaan infrastruktuurien, palveluiden ja julkaisuprosessien suunnittelussa alusta lähtien. Julkaisuille annetaan pysyviin tunnisteisiin perustuvat verkko-osoitteet. Pitkäjänteisyys. Ad hoc -ratkaisuihin infrastruktuureihin, ainakin ytimessä. Tiedon elinkaaren hallinta, mukaan luettuna PAS			Teknis-teknologisuus teiset suositukset.docx - Google Docs Viitearkkitehtuuri - Avoin tiede ja tutkimus v_1_0.pdf
Käytettävät käsitteet ja sanastot ovat yhdenmukaisia.	Eri tieteenalojen välillä nimetään ja kuvaillaan asioita eri tavoin. Eri aloilla on omat käsitteensä ja terminsä, ja niiden väliset suhteet voivat myös erota toisistaan.	Tekemällä kuvailuista koneluettavia ja linkittämällä niitä dataan, metatietoihin ja toisiinsa mahdollistetaan aineistojen löydettävyyttä ja käytettävyyttä. Myös näiden semanttisten artefaktien tulisi olla FAIR, eli kuvailtuja ja viitattavia. Oikean sanaston löytäminen ei aina ole helppoa, ja joskus sellaista ei ehkä edes ole. Siksi työryhmä toivoo, että uusista Interoperable 1-2-3 -ohjeista on apua FAIR-periaatteiden soveltamisessa niin tutkijoille, tutkimusdatan asiantuntijoille kuin palvelun tuottajille.			I niin kuin yhteentoimivuus Avoin tiede

2.1.1.4 Tietojärjestelmiin liittyvät periaatteet

Periaate	Kuvaus	Perustelu	Vaikutus	Esi me r k i	L ä h de

Suositaan yhteiskäyttöisiä järjestelmiä	Suositaan yhteisten tietojärjestelmien kehittämistä yksittäisten palveluiden päällekkäisten ratkaisujen sijasta.	Päällekkäiset toiminnallisuudet/kyvykkyydet ovat kalliita toteuttaa ja edesauttavat ristiriitaisen tiedon syntymistä. Arkkitehtuuri edistää olemassa olevan hyödyntämistä. Yhteisesti tekemällä kansalliset ratkaisut, avoimuus myös tutkimusyhteisön ulkopuolelle.	Kollaboratiivinen kehittäminen		

2.1.1.5 Teknologiaan ja integraatioihin liittyvät periaatteet

Periaate	Kuvaus	Perustelu	Vaikutus	Esimerkki	
Teknologiaratkaisut ovat yhteiskäyttöisiä ja yhteentomivia	Ohjelmistojen ja laitteistojen on oltava valittujen standardien mukaisia ja lähtökohtaisesti linjassa avoimessa tieteessä tehtävien valintojen kanssa.	Standardit tukevat yhteentoimivuutta, lisäävät kyvykkyyttä järjestelmien hallintaan, käyttäjätyytyväisyyttä, tietoturva- ja -suoja- sekä mahdollistavat usean eri toimittajan tuen sekä ovat perusteltuja kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta. Yhteentoimivuuksstandardeja ja alan standardeja noudatetaan, ellei ole pakottavaa syytä soveltaa poikkeavaa ratkaisua.	Edistetään tietojen, sovellusten ja tekniikan yhteiskäyttöisyyttä ja yhteentoimivuutta. - Yhteiskäyttöisyys (missä eri vaihtoehtoja: yhteinen palvelu; yhteinen järjestelmä; yhteinen teknologia...) - Toimittajariippumattomuus	- Järjestelmillä on avoimet rajapinnat ja ne ovat yhteensopivia. - Yhteentoimivuuden takaamiseksi järjestelmissä hyödynnetään standardien ja parhaiden käytäntöjen mukaisia teknologisia ratkaisuja, ml. rajapinnat, metadataformaattit, tunnisteet ja ontologiat	

2.1.1.6 Tietoturvaperiaatteet

Periaate	Kuvaus	Perustelu	Vaikutus		
Tietoturvallinen tiedonhallinta	Varmistetaan tietoturvallinen (saatavuus, käytettävyyys, eheys, luottamuksellisuus ja todentaminen) ja tietosuojaan huomioiva, tehokas tiedonkulkua ja tiedonhallinta.	Lait ja asetukset, luottamuksen ylläpitäminen sekä hallinnolliset ja tekniset prosessit (organisatoriset ja tekniset toimenpiteet). Tietoturva on myös osa riskienhallintaa.	Tiedonhallintalain vaatimusten täyttäminen antaa hyvän lähtökohdan periaatteen huomioimisessa.		

2.1.1.7 Tietosuojarahatukset

Periaate	Kuvaus	Perustelu	Vaikutus		
Sisäänrakennettu tietosuoja (privacy by design)	Tietoa käsitellään yhdenmukaisin (tietosuoja)periaattein ja yksityisyydensuoja turvaten koko järjestelmän elinkaaren ajan, suunnittelusta käytön lopettamiseen. Huomioidaan myös mahdollisesti tarvittavat vaikutustenarvioinnit ja tasapainotestit (tietosuojaan riskienhallinta)	Lakien ja asetusten noudattaminen, luottamuksen ylläpitäminen henkilötietojen käsittelyssä: - käsitellään lainmukaisesti, asiamukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi - kerätään ja käsitellään tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten - kerätään vain tarpeellinen määrä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukseen nähden - päivitetään aina tarvittaessa: epätarkat ja virheelliset henkilötiedot on poistettava tai oikaistava viipymättä - säilytetään muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten - käsitellään luottamuksellisesti ja turvallisesti.	Kaikki järjestelmät käytävä läpi ja varmistettava periaatteiden noudattaminen niissä. Varmistettava mm. ohjeistuksella ja koulutuksella, että organisaatio on tietoinen periaatteista.		

2.1.2 Arkkitehtuurin raja

Avoimen tieteen viitearkkitehtuuri on tavoitetilan arkkitehtuuri, ja se on ajallisesti rajattu vuoteen 2030.

Taulukossa on kuvattu arkkitehtuurin sisällöllinen raja. Taulukon toisessa palstassa on tarvittaessa tarkennettu rajausta rajaamalla pois joitakin kokonaisuuksia.

Viitearkkitehtuuri kattaa	Viitearkkitehtuuri ei kata
Tavoitetilan 2030 kuvaus	Nykytilan kuvausta ei tehdä.
Arkkitehtuuri kattaa AVOTT 2020-2025 julistuksessa määritellyt osa-alueet	Arkkitehtuurissa ei kuvata avoimen tieteen arvoja / arvottamista.
Kuvataan kansallisen tason palvelut (keskitetyt) ja prosessit sekä tunnistetaan paikalliset palvelut, joita ei kuvata. Tunnistetaan kaikki palvelut sekä tunnistetaan, mitkä niistä ovat keskitetysti tuotettuja ja mitkä tutkimusorganisaatioiden tuottamia. Tunnistetaan tarvittavat uudet palvelut ja toimeenpanosuunnitelma kansallisen tason palveluista.	Ei oteta kantaa organisaatioiden tapaan toteuttaa tunnistetut palvelut ja prosessit.
Arkkitehtuurissa kuvataan suhteet muihin olennaisiin tämän alueen arkkitehtuureihin.	Mittareita ja indikaattoreita ei kuvata.
Arkkitehtuurissa kuvataan suhteet kansainvälisiin ja EU-tason arkkitehtuureihin ja vastaaviin.	Tietomalleja / metatietomalleja ei kuvata (tarvittavat käsitelmallit kuvataan).
Tunnistetaan avoimen tieteen kansalliset infrastruktuurit, kuten tiedejatutkimus.fi, aoe.fi, journal.fi ja edition.fi.	Arkkitehtuurissa ei kuvata teknologia-arkkitehtuuria.
Tunnistetaan ohjaavat lait ja linjaukset sekä identifioidaan lainsäädännön muutostarpeita sekä uusien linjausten tarve.	Pitkäaikaissäilytys (kuvattu muissa arkkitehtuureissa), huomioidaan kuitenkin tarve pitkäaikaissäilytykselle.
Tunnistetaan ja vaaditaan palveluiden rajapinnat.	
Kuvataan arkkitehtuurin arviointi tietyin aikavälein arkkitehtuurin hallintamallissa.	
Kuvataan geneeriset tietolähteet ulkoisina tietovarantoina, esim väestötietojärjestelmä.	
Tunnistetaan tarvittavat kyvykkydet sisältäen osaaminen, prosessit, tiedot ja tietojärjestelmät sekä tutkijan /opettajan/oppilaan/muun yhteisön kyvykkydet.	

2.2 Keskeiset lait, strategiat ja viitearkkitehtuurit

2.2.1 Lait ja säädökset

Tähän lukuun on koottu keskeisintä tieteen ja tutkimuksen avoimuutta koskevaa lainsäädäntöä. Ulkopuolelle on rajattu monia erityisaloja (esimerkiksi maanpuolustukseen tai kriisinhallintaan liittyvää ja lääketieteellistä tutkimusta) koskevaa lainsäädäntöä, jotka näitä aloja käsitellessä on syytä tutkia tapauskohtaisesti.

2.2.1.1 Kaikkia toimijoita koskeva lainsäädäntö

Alla olevaan taulukkoon on poimittu suomalaisen tutkimusyhteisön kaikkia toimijoita koskevaa lainsäädäntöä ja kuvattu, miten se olisi huomioitava avoimessa tieteessä ja tutkimuksessa.

Laki	Kuvaus	Vaikutukset eli miten huomioidaan	Lain asettamat vaatimukset	Lakisääteiset tehtävät ?
Tekijänoikeuslaki 404 /1961 EU:n tekijänoikeuslain säädäntö (13 direktiiviä ja 2 asetusta)	Laissa säädetään mm. tekijänoikeuden kohteista ja sisällöstä, teosten käytöstä, jälleenmyyntikorvauksesta, tekijänoikeuden siirtymisestä, voimassaoloajasta, tekijänoikeuden lähioikeuksista sekä lain soveltamisesta.	Huomioidaan palveluiden tuottamisessa , joissa on kyse tekijänoikeussuojan piirissä olevasta teoksesta tai tuotoksesta, joka nauttii lähioikeussuojaa kuten tietokanta ja tietokoneohjelma. Huomioidaan rajoitukset, jotka koskevat työ/ virkasuhteessa tuotettuja lähioikeuksin suojattuja aineistoja sekä tutkimusorganisaatioiden ja kulttuuriperintölaitosten oikeutta valmistaa teoksista kappaleita.	Sovelletaan, kun on kyse tekijänoikeussuojan piirissä olevasta teoksesta ja aineistosta, joka nauttii lähioikeussuojaa kuten tietokanta ja tietokoneohjelma. Laki rajaa tekijän- ja lähioikeuksia tietyissä tilanteissa eri tavalla eri organisaatioissa.	

Tietosuojasetus (EU) 2016 /679 Standard clauses for data transfers to third countries / Komission hyväksymät vakiolauserkkeet Tietosuojalaki 1050 /2018	Henkilötietojen käsittelyn yleislaki ja sen kansallinen soveltaminen sekä komission hyväksymät vakiolauserkkeet henkilötietojen siirrosta EU/ETA alueiden ulkopuolelle	Osoitusvelvollisuus ja tietojen luovuttamiseen liittyvät rajoitukset. Henkilötietojen käsittelyyn ja luovuttamiseen liittyvät poikkeukset.	Osoitusvelvollisuus, Tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät roolit ja vastuut määrittävä organisaatioissa Henkilöstön on oltava tietoinen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen, kansallisen tietosuojalainsäädännön ja muiden henkilötietojen käsittelyä ohjaavien säännösten asettamista vastuista ja velvoitteista.	
Työsopimuslaki	Tätä lakia sovelletaan sopimukseen (työsopimus), jolla työntekijä tai työntekijät yhdessä työkontana sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan.	Huomioidaan työsopimusta solmittaessa		
Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306 /2019 Saavutettavuusdirektiivi (EU) 2016 /2102	Lain tarkoituksena on edistää digitaalisten palvelujen saatavuutta, laatua, tietoturvallisuutta sekä sisällön saavutettavuutta ja siten parantaa jokaisen mahdollisuuksia käyttää yhdenvertaisesti digitaalisia palveluja. Lailla pantu täytäntöön EU:n saavutettavuusdirektiivi.	Otettava huomioon kaikkien viestinnän, palveluiden, infrastruktuurien ja järjestelmien kehittämisessä ja hankinnassa, ks. vaatimukset.	Julkisen sektorin elimet toteuttavat toimenpiteet parantaakseen verkkosivustojensa ja mobiilisovellustensa saavutettavuutta tekemällä niistä havaittavia, hallittavia, ymmärrettäviä ja toimintavarmoja.	Palveluntarjoajan on ylläpidettävä saavutettavuusselostetta, jossa kerrotaan: 1) mitkä digitaalisen palvelun sisällöt eivät täytä saavutettavuusvaatimuksia, 2) miten palvelun käyttäjä voi saada tiedot tai palvelun vaihtoehtoisella tavalla, 3) yhteystiedot, jonne voi lähettää saavutettavuuspalautteen, 4) linkki valvontaviranomaisen verkkosivustolle, jossa voi tehdä saavutettavuuskantelun.
Tilastolaki 280 /2004 Tilastolausetus (EU) 223 /2009	Lain tarkoituksena on yhteiskunnallista päätöksentekoa ja suunnittelua varten tarvittavan luotettavan tilastotiedon saannin varmistamiseksi sekä kansainväliseen tilastoyhteistyöhön liittyvien velvoitteiden toteuttamiseksi yhtenäistää ja tehostaa tietojen keruussa, käsittelyssä, käytössä, luovuttamisessa ja säilyttämisessä sovellettavia periaatteita ja menettelytapoja, edistää hyvän tilastotavan noudattamista valtion tilastotoimessa sekä varmistaa, että niiden oikeudet toteutuvat, jotka luovuttavat tietoja tilastointia varten tai joita tiedot koskevat. Lain tarkoituksena on myös edistää tilastotarkoituksia varten kerättyjen tietojen käyttöä tieteellisissä tutkimuksissa ja yhteiskuntaoloja koskevissa tilastollisissa selvityksissä.	Huomioidaan tilastojen tiedonkeruuta, suunnittelua ja laadintaa koskevassa toiminnassa, ks. vaatimukset	Tilastolaissa säädetään tiedonkeruusta, tietojen käsittelystä ja tilastojen laatimisesta, tietojen luovuttamisesta sekä tiedonantovelvollisuudesta. Tilastoihin tulee ensisijaisesti käyttää muussa yhteydessä kerättyjä tietoja.	Tilastokeskus Luonnonvarakeskus, Tulli ja THL niiden hoitaessa laissa säädettyjä tilastojen laadintaan liittyviä tehtäviä. Valtion viranomainen, joka laatii toimialaansa koskevia tilastoja.
Arkistolaki 831 /1994	Säätää arkistotoimen järjestämisestä, asiakirjojen säilyttämisestä ja käsittelystä. Arkistolakia ollaan päivittämässä.	Huomioidaan, kun on kyse asiakirjallisten aineistojen käsittelystä ja säilyttämisestä.	(1) Laki määrittelee tietyt arkistonmuodostajat, joiden arkistotoimen organisointiin ja tehtäviin lakia sovelletaan. (2) Arkistonmuodostajan tehtäviin kuuluu varmistaa asiakirjojen saatavuus ja ylläpitää arkistonmuodostus suunnitelmaa.	Kansallisarkistolla ja maakunta-arkistolla on erityistehtäviä muiden toimijoiden tuottamien asiakirjojen säilyttämiseksi ja käyttöön saattamiseksi.
Laki yksityisen elämänsä suojasta 759 /2004	Tässä laissa säädetään työntekijää koskevien henkilötietojen käsittelystä, työntekijälle tehtävistä testeistä ja tarkastuksista sekä niitä koskevista vaatimuksista, teknisestä valvonnasta työpaikalla sekä työntekijän sähköpostiviestin hakemisesta ja avaamisesta.	Tämän lain tarkoituksena on toteuttaa yksityiselämän suojaa ja muita yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia työelämässä.	Työnantaja saa käsitellä vain välittömästi työntekijän työsuhteen kannalta tarpeellisia henkilötietoja.	Työnantajan on kerättävä henkilötiedot ensi sijassa työntekijältä itseltään. Jos ei saa itseltä, vaaditaan suostumus. Lailla rajoitetaan esimerkiksi työntekijän terveystietojen ja työnsäköpostien käsittelyä työpaikalla.

2.2.1.2 Julkista hallintoa ja viranomaisia koskeva lainsäädäntö

Alla olevaan taulukkoon on poimittu erityisesti julkista hallintoa ja viranomaisia koskevaa lainsäädäntöä ja kuvattu, miten se olisi huomioitava avoimessa tieteessä ja tutkimuksessa.

Laki	Kuvaus	Vaikutukset eli miten huomioidaan	Lain asettamat vaatimukset	Lakisääteiset tehtävät ?
Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 906 /2019	Laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta säädetään julkisuusperiaatteen ja hyvän hallinnon vaatimusten toteuttamisesta viranomaisten tiedonhallinnassa. Laki sisältää koko julkista hallintoa koskevat säännökset tiedonhallinnan järjestämisestä ja kuvaamisesta, tietovarantojen yhteentoimivuudesta, tietojärjestelmien yhteentoimivuuden toteuttamisesta, teknisten rajapintojen ja katseluyhteyksien toteuttamisesta sekä tietoturvallisuuden toteuttamisesta. Lain nojalla valtiovarainministeriön yhteyteen perustetaan Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta arvioimaan ja ohjaamaan valtion ja kuntien viranomaisten tiedonhallinnan toteuttamista. Se mahdollistaa viranomaisten tietoaineistojen turvallisen ja tehokkaan hyödyntämisen, jotta viranomainen voi hoitaa tehtävänsä ja tarjota palvelunsa hallinnon asiakkaille hyvää hallintoa noudattaen tuloksellisesti ja laadukkaasti. Se edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuutta.	Huomioidaan toiminnassa.	Tiedonhallintamallin teko ja ylläpito Tiedonhallintakartan huomiointi Tietoturvan huomiointi	Tiedonhallintamalli.
Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 1999 /621 Asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta 1999/1030	Laissa säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisessa toimivan vaihtolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista samoin kuin viranomaisten velvollisuuksista tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi. Asetus täsmentää miten lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta tulee toteuttaa.	Huomioidaan tarpeen mukaan.	A) Viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, ellei toisin säädetä. b) Viranomaisella on velvollisuus edistää tiedonsaantia ja toimintansa avoimuutta. C) Asiakirjojen salassapidosta Viranomaisen on noudatettava asiakirjojen salassapitoa koskevia säädöksiä. C1) Viranomainen voi poiketa asiakirjasalaisuudesta ja se lakkaa tietyin edellytyksin.	
Laki viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista 1406 /2011	Laissa säädetään viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista. Laissa määritellään Viestintäviraston tehtävät, oikeudet ja mitä arviointiperusteita se voi arvioinnissa käyttää.	Arvioitaessa valtion viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuutta.	Arvioinnissa saa käyttää vain laissa tarkoitettua menettelyä tai arviointilaitosta, joka on Viestintäviraston hyväksymä. Viestintäviraston antama todistus tietoturvallisuuden tasosta on päätös, joka on muutoksenhakukelpoinen.	Viestintäviraston tehtävänä on viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden edistäminen, varmistaminen sekä tietoturvaluustason arviointi ja selvitysten tekeminen.

2.2.1.3 Yksittäisiä toimijoita koskeva lainsäädäntö

Alla olevaan taulukkoon on poimittu suomalaisen tutkimusyhteisön yksittäisiä toimijoita koskevaa lainsäädäntöä ja kuvattu, miten se olisi huomioitava avoimessa tieteessä ja tutkimuksessa.

Laki	Kuvaus	Vaikutukset eli miten huomioidaan	Lain asettamat vaatimukset	Lakisääteiset tehtävät ?
Yliopistolaki 558 /2009	Yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee tarjota mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Yliopistojen tulee järjestää toimintansa siten, että tutkimuksessa, taiteellisessa toiminnassa, koulutuksessa ja opetuksessa varmistetaan korkea kansainvälinen taso eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Yliopisto voi harjoittaa liiketoimintaa, joka tukee sen säädettyjen tehtävien toteutumista.	Huomioidaan kaikessa toiminnassa, ks. vaatimukset.	Sovelletaan yliopistoihin, jotka kuuluvat OKM:n toimialaan. Aalto- ja Tampereen yliopistoon sovelletaan tämän lain lisäksi Säätöä 487 /2015. Yliopistojen toiminnan ja hallinnon järjestämisestä määrätään yliopiston johtosäännössä ja muissa vastaavissa yliopiston sisäisissä määräyksissä.	Yliopiston tulee määritellä ne tehtävät, joihin sisältyy arkaluonteisten tietojen käsittelyä. Arkaluonteiset tiedot säilytetään erillään muista henkilötiedoista ja ne poistetaan välittömästi kun niille ei ole enää lakisääteisiä säilyttämisperusteita (viim. neljä vuotta). Helsingin yliopiston Kansalliskirjasto vastaa toimialallaan kansallisen kulttuuriperinnön tallentamisesta, ylläpidosta ja saatavuudesta. Helsingin yliopiston Luonnontieteellinen keskusmuseo vastaa luonnontieteellisen kansalliskokoelmien säilyttämisestä, kartuttamisesta ja näytteillepanosta.

Ammatti korkeakoululaki 932/2014	Ammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvu. Ammattikorkeakoulun tehtävänä on lisäksi harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulun tulee tarjota mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen. Ammattikorkeakoulu voi harjoittaa liiketoimintaa, joka tulee sen säädettyjen tehtävien toteuttamista.	Huomoidaan kaikessa toiminnassa, ks. vaatimukset.	Sovelletaan OKM:n toimialaan kuuluihin ammattikorkeakouluihin. Ammattikorkeakoulu on osakeyhtiömuotoinen oikeushenkilö (<i>ammattikorkeakouluosakeyhtiö</i>), johon sovelletaan Osakeyhtiölaki 624/2006, jollei tässä laissa toisin säädetä. Ammattikokeakoulutoiminta edellyttää toimilupaa, jonka myöntää valtioneuvosto.	Ammattikorkeakoulun tulee määritellä ne tehtävät, joihin sisältyy arkaluonteisten tietojen käsittelyä. Arkaluonteiset tiedot säilytetään erillään muista henkilötiedoista ja ne poistetaan välittömästi kun niille ei ole enää lakisääteistä säilyttämisperustetta (viim. neljä vuotta).
Valtion tutkimuslaitokset koskevat erillislait	Laki Geologian tutkimuskeskuksesta Laki Ilmatieteen laitoksesta Laki Luonnonvarakeskuksesta Laki Maanmittauslaitoksesta Laki Ruokavirastosta Laki Suomen ympäristökeskuksesta Laki säteilyturvakeskuksesta Laki Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy -nimisestä osakeyhtiöstä Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta Laki työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta Laki kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksesta Laki Valtion taloudellisesta tutkimuskeskuksesta	Huomioidaan tutkimuslaitosten toiminnassa, yhteistyössä ja aineistojen jatkokäytössä ja arkistoinnissa.		
Laki tutkimustietovarannosta	Tutkimustietovaranto kokoaa tutkimusta kuvailevan tiedon ja tutkimuksen tekijät yhteen paikkaan ja jakaa tietoa tutkimustoimijoiden ja muiden tutkimustiedon hyödyntäjien käyttöön. Sen sisältö koostuu pääasiassa suomalaisten tutkimustoimijoiden toimittamista tiedoista. Laissa säädetään myös tutkimustietovarannon yhteyteen perustettavasta tutkijan profiilipalvelusta.	Tutkimustoimijat voivat luovuttaa laissa määriteltyjä tietoja tutkimustietovarantoon. Toimijat huolehtivat luovutettujen tietojen täsmällisyydestä ennen niiden tallentamista.	OKM saa muokata ja yhdistellä tallennettuja tietoja niiden laadun ja hyödynnettävyyden parantamiseksi. Tutkimustoimijalla on oikeus saada tietoja varannosta perustehtäviensä suorittamista varten. Tutkija voi antaa suostumuksen tietojen luovuttamiseen kolmansille osapuolille.	OKM on tutkimustietovarannon rekisterinpitäjä.
Laki Suomen Akatemian laista	Laissa säädetään Suomen Akatemian tehtävät. Suomen Akatemia on tieteen ja tutkimuksen asiantuntijaorganisaatio, joka kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan.	Huomoidaan Suomen Akatemiaa koskevilla asioissa, ks. vaatimukset	Laissa on säännökset Suomen Akatemian hallinnollisesta asemasta. OKM:n toimialalle sijoittuva tutkimuksen rahoittaja, jolla on myös kansallisia ja kansainvälisiä tiede- ja tutkimuspolitiikan tehtäviä.	1) Tieteellisen tutkimuksen ja sen hyödyntämisen edistäminen. 2) Tiedepolitiikan kehittämisessä ja toimeenpanossa 3) Muut asiantuntijatehtävät
Laki Tieteellisten seurain valtuuskunnasta	Laissa säädetään Tieteellisten seurain valtuuskunnan tehtävistä. Tieteellisten seurain valtuuskunta esittää tieteellisten yhteisöjen yhteistoimintaa ja tieteellistä tiedonvälitystä.	Huomioidaan Tieteellisten seurain valtuuskuntaa koskevilla asioissa.	Laissa on säännökset Tieteellisten seurain valtuuskunnan hallinnollisesta asemasta.	Valtuuskunnan tehtävänä on: 1) edistää valtuuskunnan jäsenyhteisöjen yhteistyötä ja tukea niiden toimintaedellytyksiä; 2) kehittää tieteellisen tiedon välitystä ja julkaisu toimintaa sekä hoitaa tieteellisen kirjallisuuden kansainvälistä vaihtoa; 3) edistää tutkimustiedon tunnetuksi tekemistä ja sen käyttöä yhteiskunnassa; sekä 4) hoitaa muut valtuuskunnalle sen säännöissä määrätty tehtävät.
Muita tutkimusyhteisöjen toimijoita koskevat laeja	Laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä Laki Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta	Huomioidaan kyseisiä toimijoita koskevilla asioissa.		

2.2.1.4 Tutkimus-, kulttuuri- ja tietoaaineistoja koskeva lainsäädäntö

Alla olevaan taulukkoon on poimittu erityisesti tutkimus-, kulttuuri- ja tietoaineistoja koskevaa lainsäädäntöä ja kuvattu, miten se olisi huomioitava avoimessa tieteessä ja tutkimuksessa.

Laki	Kuvaus	Vaikutukset eli miten huomioidaan	Lain asettamat vaatimukset	Lakisääteiset tehtävät ?
Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä 1433/2007	Säätää kulttuuriaineistojen pitkäaikaissäilytyksestä. Lain tarkoituksena on Suomessa yleisön saataville saatettujen kansallisen kulttuurin aineistojen säilyttäminen tuleville sukupolville ja saattaminen tutkijoiden ja muiden tarvitsijoiden käyttöön.	Huomioidaan julkaisujen, tallenteiden, TV- ja radio-ohjelmien sekä verkkoaineistojen säilytyksessä ja tutkimuskäytössä.. Otetaan huomioon datan saattamisessa tutkijoiden käyttöön.	Luovutusvelvollisuus Velvollisuus televisio- ja radio-ohjelmien tallettamiseen Velvollisuus elokuvan tallettamiseen Velvollisuus esityskopion ja elokuvan tiedotusaineiston tallettamiseen Aineistojen tekniset vaatimukset	Kansalliskirjasto KAVI
Single Market For Digital Services (Digital Services Act) / Digitaalisten palvelujen sisämarkkinoinsta (digipalvelusäädös) -asetus (EU)	Asetuksessa vahvistetaan säännöt digitaalisten verkkopalveluiden tarjoajien toiminnalle, selvennetään niiden ja viranomaisten vastuita ja velvoitteita sekä turvataan palveluiden käyttäjien oikeudet ja kuluttajansuojaa. Sen tarkoituksena on edistää välityspalvelujen sisämarkkinoiden toimintaa ja helpottaa innovointia. Yhdenmukaistettujen sääntöjen tavoitteena on oikeasuhteinen, ennustettava, vastuullinen ja luotettava verkkoympäristö, jossa puututaan laittoman sisällön ja disinformaation levittämiseen. Erittäin suurille verkkoalustoille ja hakukoneille asetetaan tiukempia toimintaa sääteleviä ja ohjaavia vaatimuksia. Pienten alustojen ja yritysten toimintaa taas edistetään kevyemmällä sääntelyllä asettaen niille vähemmän velvoitteita.	Viranomaiset huomioivat seuraamusten ja täytäntöönpanon valvonassa ja lainsäätäjät kuten asetus edellyttää; velvoittaa tiedonvälityspalveluita.	Asetuksen mukaan välityspalveluiden tulee: (1) Toteuttaa avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. (2) Noudattaa huolellisuusvelvoitteita. (3) Estää laittoman sisällön julkaisu ja poistaa laitton sisältö. (4) Ottaa käyttöön tapoja, joilla käyttäjät voivat ilmoittaa laittomasta sisällöstä. (5) Noudattaa erityisvelvoitteita, kun edustavat suuria verkkoalustoja ja hakukonepalveluita. Jäsenmaiden on (6) tehtävä yhteistyötä; valvottava täytäntöönpanoa; säädettävä asetuksen rikkomista koskevista seuraamuksista; nimettävä digitaalisia palveluita valvova ja koordinoiva viranomainen.	
Datanhallinta-asetus (EU) 2022/868	Asetuksen tarkoitus on luoda säädöspuitteet datan hallinnalle, jotta julkisen sektorin hallussa olevaa suojattua dataa voidaan uudelleen käyttää. Asetus luo myös puitteet datan välityspalveluille, jotka edistävät datan jakamista eri osapuolten välillä.	EU:n datanhallinta-asetuksen kansallista täytäntöönpanoa tukevan työryhmän (valtioneuvosto.fi):n tavoitteena on tukea ministeriöiden tehtävää varmistaa hallinnonalansa EU-oikeuden mukaisuus sekä muodostaa jaettu näkemys asetuksen sisällöstä, vaatimuksista, vaikutuksista sekä säädösmuutosten tarpeesta.	Asetuksessa edellytetään jonkin verran täydentävän sääntelyn antamista kansalliselta viranomaiselta. Asetuksen soveltamisajan alettua jäsenvaltioilla tulee olla nimettyä yksi tai useampi toimivaltainen elin tukemaan julkisen sektorin toimijoita niiden hoitaessaan tehtävää, joka koskee pääsyn myöntämistä tietyn datan luokkiin uudelleenkäyttöä varten.	Viranomaistehtävät osoitetaan Liikenne- ja viestintävirastolle: Häallituksen esitys eduskunnalle sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamiseksi (datanhallinta-asetuksen täytäntöönpano) (valtioneuvosto.fi)
Avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä -direktiivi (EU) 2019/1024 Arvokkaiden tietoaaineistojen luettelosta ja niiden julkaisemisesta ja niiden uudelleenkäyttöä koskevista järjestelyistä -täytäntöönpanoasetus (EU) 2023/138	Direktiiviä sovelletaan julkisen sektorin ja julkisten yritysten hallussa oleviin asiakirjoihin ja dataan sekä julkisesti rahoitettuun tutkimustietoon. Direktiivin tarkoituksena on lisätä julkisen tiedon tarjontaa ja uudelleenkäyttöä kaupallisiin ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin sekä tehostaa ja yhdenmukaistaa tietovarantojen avaamisen sääntelyä.	Huomioidaan tietojen tutkimuskäyttöön saattamisessa. Arvokkaista tietoaaineistoista ja niiden saatavuudesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella sen mukaan kuin niistä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään tai jollei toisin säädetä muualla lainsäädännössä. Arvokkaita aineistoista koskeva komission antama täytäntöönpanoasetus "arvokkaiden tietoaaineistojen luettelosta ja niiden julkaisemisesta ja uudelleenkäyttöä koskevista järjestelyistä" tarkoittaa direktiiviä kyseisten aineistojen julkaisemisesta ja uudelleen käyttöä koskevien vaatimusten osalta.	(1) Asiakirjojen on oltava saatavilla sähköisesti yleisesti käytettävässä muodossa. (2) Dynaamisen datan on oltava saatavilla API-rajapinnan kautta ja tarvittaessa kerralla ladattavina tiedostoina. (3) Julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen on oltava saatavilla maksutta. (4) Arvokkaiden tietoaaineistojen on oltava saatavilla maksutta, koneluettavassa muodossa, API-rajapinnan kautta ja tarvittaessa kerralla ladattavina tiedostoina. (5) Uudelleenkäytön ehtojen on oltava objektiivisia, oikeasuhteisia ja yleisen edun nojalla perusteltuja.	
Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä 713/2021	Tätä lakia sovelletaan tutkimusaineistoon, joka on julkisesti rahoitettua ja jonka tutkijat, tutkimusta harjoittavat organisaatiot tai tutkimusta rahoittavat organisaatiot ovat asettaneet julkisesti saataville tietovaraston kautta.	Huomioidaan tutkimusaineistojen uudelleenkäytössä, ks. vaatimukset.	Tutkimusaineiston julkaisijan on sallittava tutkimusaineistojen käyttö niin kaupallisiin kuin ei-kaupallisiin tarkoituksiin. Käytön on oltava maksutonta. Julkaisijan on asetettava tutkimusaineiston saataville kaikissa jo olemassa olevissa tiedostomuodoissa ja kaikkina jo olemassa olevina kielitoisintoina. Tutkimusaineisto on lisäksi asetettava saataville sähköisessä ja yleisesti käytettävässä koneluettavassa muodossa kuvailutietoineen, jos tämä on tarkoituksenmukaista ja mahdollista ilman kohtuutonta vaivaa.	
Laki eräitä yleishyödyllisiä palveluita tuottavien yritysten tiedon uudelleenkäytöstä 712/2021	Tätä lakia sovelletaan sellaisiin tämän lain1 §:ssä tarkoitettujen yritysten asiakirjoihin, joiden tuottaminen on osa sellaisten 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimialojen tarjottavaa palvelua, jota viranomainen pitää yleishyödyllisenä ja jolle sen vuoksi on asetettu erityisiä julkisen palvelun velvoitteita lailla, asetuksella tai muulla yritystä sitovalla tavalla.	Huomioidaan tietojen tutkimuskäyttöön saattamisessa Arvokkaista tietoaaineistoista ja niiden saatavuudesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella sen mukaan kuin niistä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään tai jollei toisin säädetä muualla lainsäädännössä. Arvokkaita aineistoista koskeva komission antama täytäntöönpanoasetus "arvokkaiden tietoaaineistojen luettelosta ja niiden julkaisemisesta ja uudelleenkäyttöä koskevista järjestelyistä" tarkoittaa direktiiviä kyseisten aineistojen julkaisemisesta ja uudelleen käyttöä koskevien vaatimusten osalta.	(1) Asiakirjojen on oltava saatavilla sähköisesti yleisesti käytettävässä muodossa. (2) Dynaamisen datan on oltava pyynnöstä saatavilla API-rajapinnan kautta ja tarvittaessa kerralla ladattavina tiedostoina. (3) Arvokkaiden tietoaaineistojen on oltava pyynnöstä saatavilla, koneluettavassa muodossa, API-rajapinnan kautta ja tarvittaessa kerralla ladattavina tiedostoina. (4) Kerättävät maksut eivät saa ylittää tiedon tuottamisen kustannuksia ja kohtuullista tuottoa.	

2.2.1.5 Innovaatioita koskevaa lainsäädäntöä

Alla olevaan taulukkoon on poimittu keskeisintä lainsäädäntöä, joka on otettava huomioon erityisesti innovaatioissa.

Laki	Kuvaus	Vaikutukset eli miten huomioidaan	Lain asettamat vaatimukset	Lakisääteiset tehtävät ?
Patenttilaki 550 /1967	Patentti on teollisoikeus, joka suojaa aineetonta omaisuutta. Patentti on kielto-oikeus. Patentin haltijalla on oikeus kieltää muilta patenttinsa mukaisen keksinnön ammattimainen hyväksikäyttö. Kielto-oikeus on alueellisesti ja ajallisesti rajattu. Se on voimassa vain niissä maissa, joissa patentti on myönnetty. Patentin voimassaoloaika on yleensä korkeintaan 20 vuotta hakemuksen tekemispäivästä, mutta vaihtelee maittain. Jotta patentti pysyisi voimassa, siitä on maksettava ylläpitomaksut, ns. vuosimaksut.	Patentti on oikeudellinen suoja, joka takaa sen haltijalle yksinoikeuden keksinnön käyttöön, valmistukseen ja myyntiin rajoitetun ajan. Patentti voidaan myöntää tuotteelle, menetelmälle tai uudistukselle, joka on käyttökelpoinen, innovatiivinen ja keksinnöllinen.	Patentin hakeminen on laillinen prosessi, joka on tarkkaan ajoitettu kiinteine määräaikoineen.	Patentti- ja rekisterihallitus toimii patenttiviranomaisena. Muutosta PRH:n päätökseen haetaan valittamalla markkinaoikeuteen.
Mallioikeuslaki 221 /1971	Laissa säädetään siitä, miten se, joka on luonut mallin voi saada siihen yksinoikeuden (mallioikeus) rekisteröimällä mallin. Mallilla tarkoitetaan tuotteen tai sen osan ulkomuotoa, joka ilmenee tuotteen tai sen koristelun piirteistä kuten linjoista, ääriviivoista, väreistä, muodosta, pintarakenteesta tai materiaalista.	ks. vaatimukset	Mallin rekisteröintihakemus tehdään kirjallisesti Patentti- ja rekisterihallitukselle. Mallioikeus myönnetään, jos malli on uusi ja yksilöllinen. Hakemuksessa on ilmoitettava mallin luoja. Jos rekisteröintiä hakee muu kuin mallin luoja, hakijan on vahvistettava mallioikeuden siirtyneen hänelle. Hakemukseen on liitettävä mallin esittävä kuva-aineisto.	Patentti- ja rekisterihallitus toimii rekisteriviranomaisena. Rekisteriviranomainen voi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä rekisteröintihakemuksesta. PRH:n päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.
Laki hyödyllisyssmallioikeudesta 800 /1991	Se, joka on tehnyt keksinnön, tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt, voi hakemuksesta saada hyödyllisyssmallioikeuden keksintöön ja siten yksinoikeuden sen ammattimaiseen hyväksikäyttöön sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Keksinnöllä tarkoitetaan tässä laissa teknistä ratkaisua, jota voidaan käyttää teollisesti.	ks. vaatimukset	Hyödyllisyssmallihakemus tehdään kirjallisesti Patentti- ja rekisterihallitukselle. Keksinnön tulee olla uusi. Hakemuksessa on ilmoitettava keksijän nimi. Jos hyödyllisyssmallioikeutta hakee muu kuin keksijä, hakijan on selvitettävä oikeutensa keksintöön. Hakemuksen tulee sisältää keksinnön selitys ja tarvittavat kuvat sekä täsmällisesti ilmaistuna se, mitä halutaan suojata (<i>suojavaatimus</i>).	Patentti- ja rekisterihallitus toimii rekisteriviranomaisena. Rekisteriviranomainen voi antaa hyödyllisyssmallihakemusta koskevia tarkempia teknisiä määräyksiä. Muutosta PRH:n päätökseen haetaan valittamalla markkinaoikeuteen.
Laki oikeudesta työntekijän keksintöihin 656 /1967	Lain tarkoitus on taata työnantajalle tietyt [hyödyntämis]oikeudet työntekijän tekemään keksintöön ja siten rajoittaa työntekijän vastaavaa oikeutta tilanteessa, jossa työnantajalla on oikeus keksintöön.	Lakia sovelletaan työntekijään ja virkasuhteessa olevaan henkilöön. Sen sijaan suomalaisessa korkeakoulussa ja Suomen Akatemian tutkimusvirassa työskentelevään henkilöön sovelletaan oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin annettua lakia [oleellinen viittaus, joka laissakin].	(1) Työnantajalla on oikeus työntekijän keksintöön. (2) Kun keksintö kuuluu työnantajan toiminta-alaan, työntekijän kanssa on neuvoteltava työnantajan oikeudesta keksintöön. (3) Työntekijällä on oikeus saada korvaus, jos työnantaja hyödyntää keksintöä.	Valtioneuvosto nimittää määrääjäksi keksintölautakunnan, jonka tehtävänä on ratkaista keksintöön liittyviä riitatilanteissa ja toimia välimiesoikeutena.

Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtävien keksintöihin 369 /2006	Lain tarkoituksena on edistää suomalaisissa korkeakouluissa syntyneiden keksintöjen tunnistamista, suojaamista ja hyödyntämistä keksijän, korkeakoulujen ja yhteiskunnan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.	Lakia sovelletaan kaikissa suomalaisissa korkeakouluissa tehtäviin, Suomessa patentilla suojattaviin keksintöihin. Sovelletaan myös Suomen Akatemian tutkimusvirassa oleviin henkilöihin. Korkeakoulututkimus jaetaan kahteen päätyyppiin: 1) avoimeen tutkimukseen, 2) sopimustutkimukseen, sen mukaisesti, onko tutkimuksessa ollut mukana ulkopuolisia tahoja.	Korkeakoulujen tulee järjestää menettelytavat keksintöilmoitusten ja keksinnöistä maksettavien korvausten käsittelyä ja oikeuksien siirtämistä varten. Avoimessa tutkimuksessa oikeudet ja kulut keksintöön kuuluvat pääsääntöisesti keksijälle. Sopimustutkimuksessa korkeakoulu voi ottaa oikeudet ja kulut keksintöön itselleen. Keksijän on annettava selvitys keksinnön syntyolosuhteista, jos keksintö on syntynyt läheisessä yhteydessä sopimustutkimushankkeeseen.	Yliopistoissa, Maanpuolustuskorkeakoulussa ja ammattikorkeakouluissa tehtävistä keksinnöistä on keksijän tehtävä korkeakoululle kirjallinen keksintöilmoitus. Keksintöön liittyvien oikeuksien siirtyminen korkeakoululle on aina vastikkeellinen. Keksijän oikeutta laatia tutkimuksensa tuloksia esittelevä julkaisu rajoitettaisiin vain, kun rajoittaminen on tarpeellista keksinnön patentoitavuuden edellytyksenä olevan absoluuttisen uutuuden turvaaminen.

2.2.1.6 Valmisteilla olevaa lainsäädäntöä

Alla olevaan taulukkoon on poimittu keskeisimmät valmisteilla olevat lait ja säädökset, jotka on otettava huomioon viitearkkitehtuuria päivitetessä.

Valmisteilla oleva laki	Kuvaus
Sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla (eIDAS-asetus) (EU) 910 /2014 Eurooppalainen lompakkosovellus muuttuu	Luotettavien ja turvallisten digitaalisten identiteettiratkaisujen saatavuus kaikille EU:n kansalaisille, asukkaille ja oikeushenkilöille.
Artificial Intelligence Act (AI ACT) / Tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä (Tekoälyasetus) -asetus (EU)	EU:sta muodostuu tekoälyn kehittämiselle ja soveltamiselle suotuisa ympäristö, joka pohjautuu EU:n arvoihin korkean tason suojelussa kansalaisiin kohdistuvissa riskitapauksissa. Tietyt haitalliset tekoälykäytännöt kielletään. Korkean riskin tekoälyjärjestelmille asetetaan erityisiä vaatimuksia.
Data Act: Proposal for a Regulation on harmonised rules on fair access to and use of data	Helpottaa erityisesti käyttäjien ja pienempien yritysten pääsyä dataan, turvaa oikeudenmukaisuuden dataan perustuvissa arvoketjuissa, edistää kilpailua datamarkkinoilla ja mahdollistaa datavetoisia innovaatioita. Data Governance Actia täydentävän datasäädöksen tavoitteena on maksimoida datan arvo taloudessa varmistamalla, että laajempi joukko sidosryhmiä voi hallita dataansa ja että dataa on saatavilla enemmän innovatiiviseen käyttöön, samalla kun säilytetään kannustimet investoida datan tuottamiseen.

2.2.2 Keskeiset strategiat

Avoimen tieteen ja tutkimuksen viitearkkitehtuurin tärkeimmän strategisen pohjan muodostavat avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus sekä linjaukset. Tähän taulukkoon kerätään muut keskeiset strategiat, linjaukset ja kansainväliset projektit, joista arkkitehtuuri johdetaan.

KV linjaukset.pptx

Tiivistys 11.4.2022:

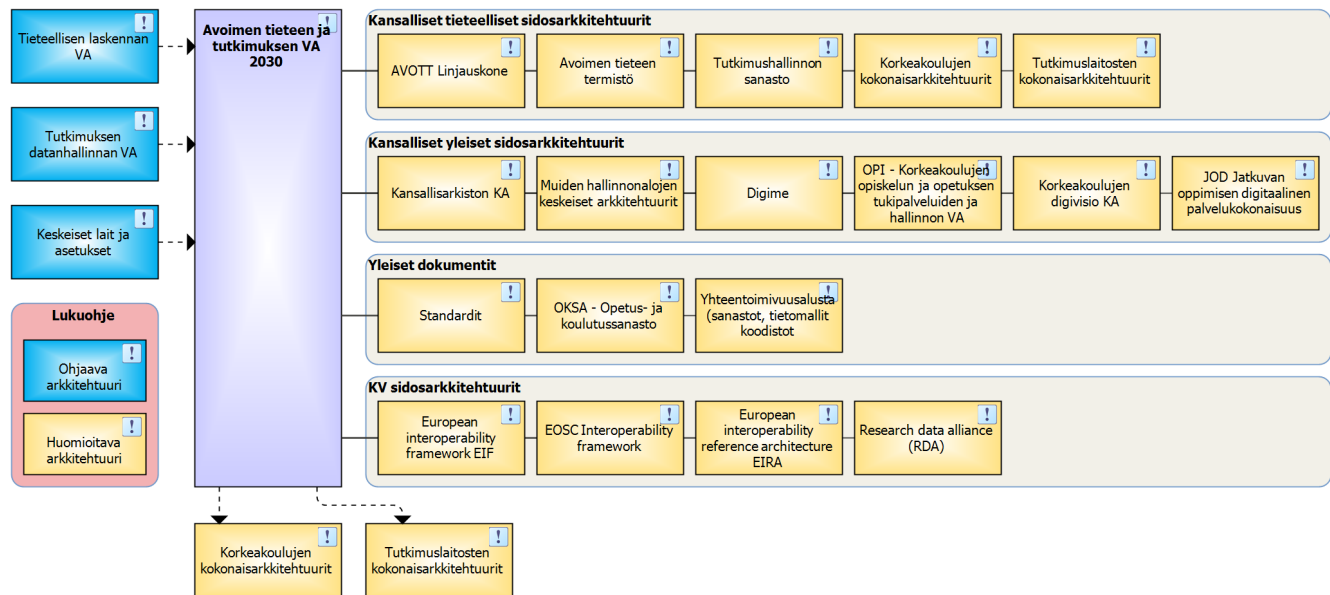
Strategia/Linjauus	Kuvaus	Julkaisuvuosi	Huomioita
The EU's open science policy	EU-komissio ohjaa ja tukee avoimen tieteen käytäntöjen kehittämistä muun muassa työryhmien julkaisujen, työryhmien ja tapahtumien rahoittamisen kautta.	Strategia 2020-2024.	
RDA -linjaukset ja suositukset	Keskeisiä linjauksia ja suosituksia aineistojen osalta.	On vielä kesken vuonna 2024, mutta syytä seurata.	
The European Code of Conduct for Research Integrity REVISED EDITION 2023	Laaja suositus hyvää tieteellistä käytäntöä koko akateemista ympäristöä koskien.	2023	
Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023	Hyvä akateemisen käytännön ohjeistus, joka soveltuu kaikkeen avoimeen tieteesseen.	2023	
Science Europe	Tutkimusta suorittavien organisaatioiden yhdistyksen suosituksia, lausuntoja ja linjauksia avoimeen tieteesseen ja vastuulliseen arviointiin liittyen.	2023	
UNA	Oppimiseen ja oppinnäytetöihin liittyvä EU-dokumentti.	2023	Pohjautuu UNESCO:n linjauksiin.
UNESCO Recommendation on Open Science sekä muut UNESCO:n avoimen tieteen dokumentit, kuten: Recommendation on Open Educational Resources (OER) UNESCO UNESCO Open Science Toolkit	Avoimen tieteen kuvaus sen eri osa-alueista sekä täydentäviä dokumentteja. Laajasti hyväksytty kansainvälinen dokumentti, johon tukeudutaan arkkitehtuurityössä. Muodostaa kansainvälisen viitekehyksen avoimen tieteen linjauksia ja käytäntöjä varten, joka tunnistaa tieteenalojen ja alueiden väliset erot avoimen tieteen suhteen.	2022	UNESCOlla on myös työryhmiä suosituksia ja linjauksia varten.
EUA	Euroopan yliopistojen liiton suosituksia ja linjauksia avoimeen tieteesseen ja vastuulliseen arviointiin liittyen.	2022	Pohjautuu UNESCO:n linjauksiin.
Agreement on reforming research assessment (CoARA)	Neljä ydinsitoumusta ja kuusi tukisitoumusta, jotka liittyvät tutkimuksen vastuulliseen arviointiin.	2022	
A LERU Framework for the Assessment of Researchers	Viitekehys tutkijanarviointiin.	2022	Linjassa muiden kv-linjausten kanssa, mutta myös muita viitekehyksiä on syytä seurata.
'Plan S' and 'cOAlition S' – Accelerating the transition to full and immediate Open Access to scientific publications (coalition-s.org)	Suurista tutkimusrahoittajista koostuva yhteenliittymä, joka tukee tieteellisen julkaisemisen avoimuutta ja julkaisukäytäntöjen uudistumista.	2021	Tähän viitataan julkaisujen osiossa.
Hong Kong Principle	Kuusi periaatetta, joiden tavoitteena on kehittää tutkijanarviointia tutkimuseettisesti kestävämmäksi ja laadukkaammaksi.	2019	
ETINED Council of Europe	Hyvään akateemiseen käytäntöön liittyviä kansainvälisiä suosituksia ja lausuntoja koskien korkeakoulutusta, jotka linkittyvät avoimeen oppimiseen.	2016	Linjassa avoimen oppimisen linjausten kanssa.

EU Science Hub – Open Educational Resources (OER)	EU:n Copyright, lisenssit -suosituksia.	2016	
Leidenin manifesti	Kymmen periaatetta, jotka ohjaavat tutkimuksen arviointia ja vastuullista metriikankäyttöä. (2015)	2015	
The Metric Tide	Tutkimuksen vastuullinen arviointiin liittyvä kansainvälinen linjaus vastuullisesta metriikan käytöstä. (2014)	2014	
	Listaa vastuullisen metriikankäytön pääpiirteet.		
DORA	Kahdeksantoista suositusta eri kohderyhmille tieteellisten tuotosten arviointiin Tutkimuksen vastuullinen arviointi	2012	

Keskeinen kansainvälinen projekti	Kuvaus	Toimikausi	Huom.
GraspOS	Avoimeen tieteen liittyen infrastruktuurien kartoitukseen liittyvä kansainvälinen projekti.	2023–2025	EU-rahoitteinen projekti, jossa TSV on mukana.
CraftOA	edistää voittoa tavoittelemattoman avoimen julkaisemisen toimintaedellytyksiä Euroopassa. Tavoitteena on parantaa avointen julkaisujen näkyvyyttä ja löydettävyyttä, vahvistaa avoimen julkaisemisen yhteisöä Euroopassa ja kehittää avoimia julkaisualueita, erityisesti Tieteellisten seuran valtuuskunnan käytössä olevaa Open Journal Systems -järjestelmää.	2023–2025	Mukana hankkeessa on noin parikymmentä eurooppalaista organisaatiota ja hanketta koordinoi Saksan Göttingenissä sijaitseva Georg-August-yliopisto. Rahoittaja on Euroopan unionin Horisontti Eurooppa -ohjelma.
OPUS	Vastuulliseen arviointiin ja urapolkuihin liittyvä EU-projekti.	2022-2025	EU-rahoitteinen projekti, joka keskittyy tohtoriopiskelijoiden näkökulmaan.
PATHOS sekä OS-Indicator Handbook	EU-projekti ja dokumentti, joiden tavoitteena on edistää avoimen tieteen vaikuttavuutta.	2022-2025	EU-rahoitteinen projekti.
DIAMAS	Laaja kansainvälinen projekti, joka antaa lausuntoja liittyen tieteelliseen julkaisemiseen sekä luo parempia julkaisukäytänteitä ja tuottaa tukimateriaaleja, tilaisuuksia ja kyselyitä. Tavoitteena tasa-arvoinen avoin julkaiseminen.	2022–2025	EU-rahoitteinen projekti, jossa TSV ja Julkaisufoorumi ovat mukana.
ROSIE	Avointa tiedettä ja tutkimusetiikkaa yhdistävä hanke, jossa kehitetään yhteistyössä sidosryhmien kanssa käytännön työkaluja vastuullisen avoimen tieteen ja kansalaistieteen edistämistyöhön.	2021–2024	Kolmivuotinen hanke käynnistyi maaliskuussa 2021, ja sen rahoitus tulee EU:n Horisontti 2020 -ohjelmasta. TSV on mukana useammassa osiossa.
SPARC Europe	Avoimeen tieteeseen ja erityisesti avoimeen oppimiseen liittyvä verkosto.	2021-2024	
SuperMORRI	Hanke pyrkii tukemaan TKI-kentän muutosprosesseja ottaen huomioon yhteiskunnalliset arviot, tarpeet ja huolet sekä rohkaistamalla yhteiskunnallisia toimijoita yhteistyöhön koko vastuullisen TKI-syklin aikana.	2019-2023	Rahoitus tulee EU:n Horisontti 2020 -ohjelmasta.

2.2.3 Viite- ja sidosarkkitehtuurit

Diagrammissa on kuvattu keskeiset tämän arkkitehtuurin viite- ja sidosarkkitehtuurit. Värät kertovat miten ne huomioidaan. Tämä viitearkkitehtuuri ohjaa erityisesti korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kokonaisarkkitehtuureja avoimessa tieteessä ja tutkimuksessa.

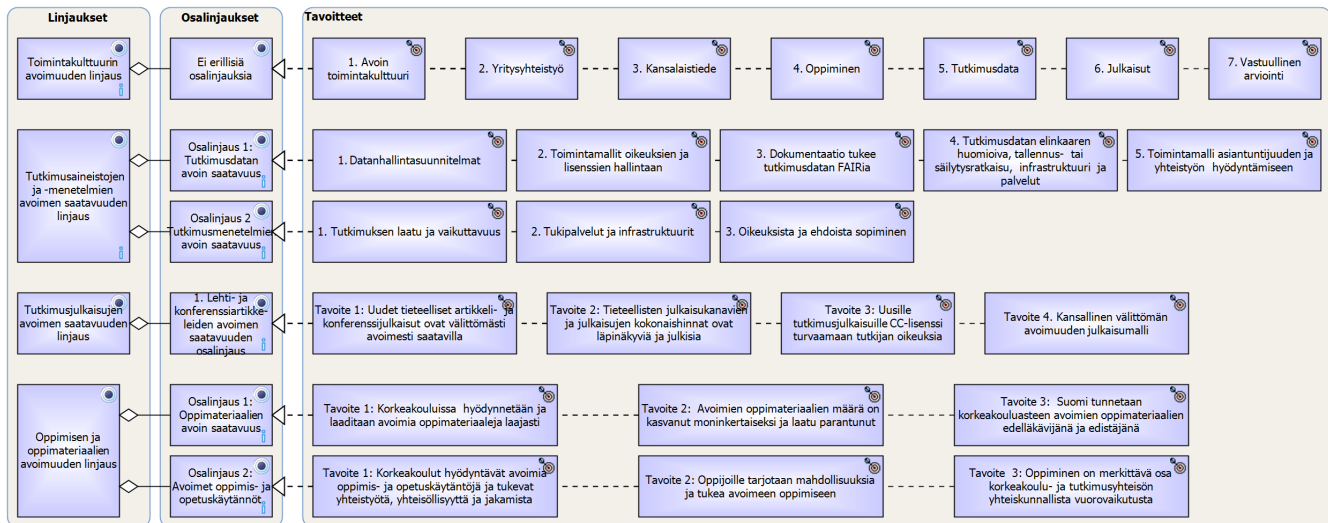

Sidosarkkitehtuuri	Kuvaus	Miten huomioidaan AVOTT VA 2030ssa	Huom
Ohjaavat sidosarkkitehtuurit			
Tieteellisen laskennan VA	Viitearkkitehtuurin tarkoitus on kartoittaa ja identifioida tieteellisten laskentaresurssien, datanhallinnan ja niiden oheispalvelujen viitearkkitehtuuri seuraavalle viidelle vuodelle 2021-2025. Tarkoitus on myös edistää palvelujen kehitystä ja laatua sekä ehdottaa linjauksia ja toimenpiteitä, jotka parantavat tietoteknistä yhteentoimivuutta ja kokonaisarkkitehtuuryötä.	Ohjaa erityisesti tieteellisen datan laskentaa ja siihen liittyvien palveluiden hallinnassa.	
Tieteellisen datahallinnan VA	Tieteellisen datan koko elinkaaren aikaisen hallinnan viitearkkitehtuurin laatiminen tulee käynnistää. Tämän tulee sisältää myös suurten datamassojen pitkäaikaistallennuksen ja sille vaadittavan pitkän aikavälin rahoituksen suunnitelma.	Arkkitehtuuri tehdään 2023-2024. Se tulee ohjaamaan erityisesti tieteellisen datan hallinnan palveluiden kehittämistä. Varmistetaan että arkkitehtuurit ovat yhteensopivia eikä tehdä turhaan päällelläisiä kuvauksia.	
Keskeiset lait ja asetukset	Linkki		
Kansalliset tieteelliset sidosarkkitehtuurit			
Tutkimushallinnon sanasto	Tutkimushallinnon sanasto	Pyritään noudattamaan.	Sanastolla päivitystarve.
Korkeakoulujen KA:t		AVOTT arkkitehtuuri ohjaa omalta osa-alueeltaan.	
Tutkimuslaitosten KA:t		AVOTT arkkitehtuuri ohjaa omalta osa-alueeltaan.	
Yleiset dokumentit			
Standardit		Arkkitehtuuryössä tunnistetut standardit otetaan huomioon eri standardien vaatimuksien mukaan.	
OKSA-sanasto	OKSA (Opetus- ja koulutussanasto) palvelee terminien tarvisijoita niin opetustoimen organisaatioissa kuin muillakin hallinnonaloilla. OKSA on tarkoitettu opetustoimen asiantuntijoille, lainvalmistelijoille, tietojärjestelmäasiantuntijoille, tiedottajille, toimittajille, kääntäjille ja kaikille niille, jotka tarvitsevat tietoa opetustoimen suositteluista termeistä ja siitä, mitä termeillä tarkoitetaan.	Noudatetaan ja hyödynnetään aina kun on mahdollista.	

Yhteentoimivuusalusta (sanastot, tietomallit, koodistot)	Yhteentoimivuusalustalta löydät erilaisia tapoja yhteentoimivien tietosisältöjen määrittelyyn. Alusta koostuu sanastoista, koodistoista ja tietomalleista, joita tarvitaan tietovirroissa ja muussa tiedonhallinnassa	Noudatetaan ja hyödynnetään aina kun on mahdollista sanastoja, tietomalleja ja koodistoja sekä annetaan syötteitä näihin.	
Kansalliset yleiset arkkitehtuurit			
Kansalliskirjaston KA			Onko päällekkäisiä Digimen kanssa?
Kansallisarkiston KA			Onko päällekkäisiä Digimen kanssa?
Muiden hallinnonalojen keskeiset arkkitehtuurit			
Digime	Digitaalisen kulttuuriperinnön kokonaisuudessa ylläpidetään palveluita, jotka parantavat tietovarantojen saatavuutta ja pitkäaikaista säilyttämistä. Lisäksi edistetään arkistojen, kirjastojen ja museoiden yhteistyötä ja osaamista sekä parannetaan tiedon ja tietojärjestelmien yhteentoimivuutta.		
OPI - Korkeakoulujen opiskelun ja opetuksen tukipalveluiden ja hallinnon VA	OPI-viitearkkitehtuuri on korkeakoululaitoksen opiskelun ja opetuksen tukipalveluista vastaavien toimijoiden kehittämä yhteinen tapa puhua opiskelun ja opetuksen tuen ja hallinnon palveluista ja prosesseista.	Ei tehdä päällekkäisiä kuvauksia arkkitehtuurien kesken.	
Korkeakoulujen digivisio KA	Digivisio 2030 –hankkeessa kaikki suomalaiset korkeakoulut rakentavat yhdessä oppimiselle tulevaisuutta. Tavoitteena on oppimisen uusi aikakausi, jonka ytimessä on digipedagogiikan jatkuva kehittäminen ja jossa jokainen meistä voi helpommin oppia ja kerryttää osaamistaan muuttuvassa maailmassa.	Noudatetaan tarvittaessa. Arkkitehtuuri antaa syötettä digivisio arkkitehtuurin vaatimuksiin.	Arkkitehtuurit yö on kesken. Arkkitehtuuri ei ole vielä julkinen.
JOD Jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus	Hankkeen päätavoitteena on rakentaa yksilöiden koko elinkaaren ajan käytössä oleva valtakunnallinen jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus, tukemaan sujuvia siirtymiä koulutuksen ja työelämän välillä. Palvelukokonaisuus on asiakaslähtöinen, joustava, hallinnonrajat ylittävä kokonaisuus, jolla tuetaan yksilöiden koulutus- ja uravalintoja. Linkki hankesivulle https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM069:00/2021	Noudatetaan tarvittaessa. Arkkitehtuuri antaa syötettä JODin arkkitehtuurin vaatimuksiin.	Arkkitehtuurit yö on kesken. Arkkitehtuuri ei ole vielä julkinen.
KV sidosarkkitehtuurit			
European Interoperability Framework (EIF)	Eurooppalainen yhteentoimivuuskehys on yhteisesti sovittu lähestymistapa eurooppalaisten julkisten palvelujen tarjoamiseen yhteentoimivalla tavalla. Siinä määritellään yhteentoimivuuden peruslinjaukset yhteisten periaatteiden, mallien ja suositusten muodossa. Sisältää 12 periaatetta ja 19 suositusta.	Varmistetaan semanttinen ja teknologinen yhteentoimivuus.	
EIRA	European Interoperability Reference Architecture	Jos sisältää tutkimuksen viitearkkitehtuurin, niin noudatettava.	
EOSC Interoperability framework	Advancing Open Science in Europe EOSC Association	Varmistetaan juridinen, organisatorinen, semanttinen ja teknologinen yhteentoimivuus.	
Research data alliance (RDA)	RDA Research Data Sharing without barriers (rd-alliance.org)		

2.3 AVOTT-julistus 2020-2025 ja AVOTT-linjaukokonaisuus strategiakarttana

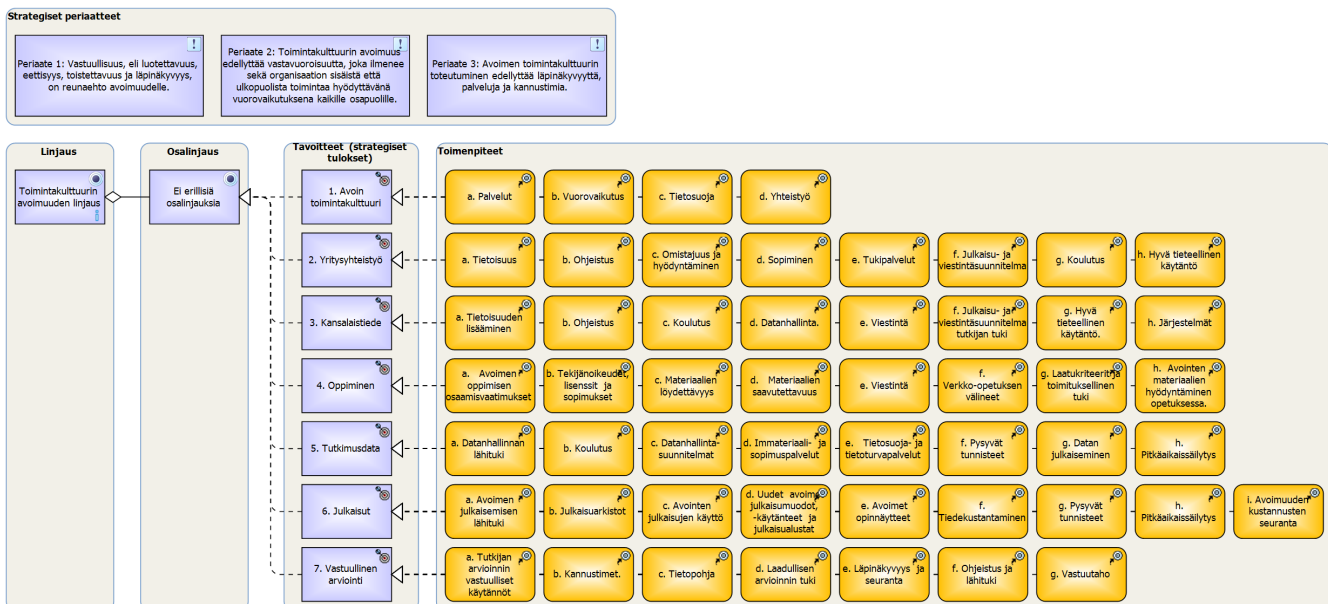
AVOTT-arkkitehtuurin perustana käytetään Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistukseen 2020-2025 pohjautuvaa AVOTT-linjaukokonaisuutta, joka on kuvattu tässä karttana. Linjaukokonaisuus koostuu linjauksista ja niiden osalinjauksista sekä osalinjauksittain jaetuista tavoitteista.

2.3.1 Linjaukset, osalinjaukset, tavoitteet ja toimenpiteet

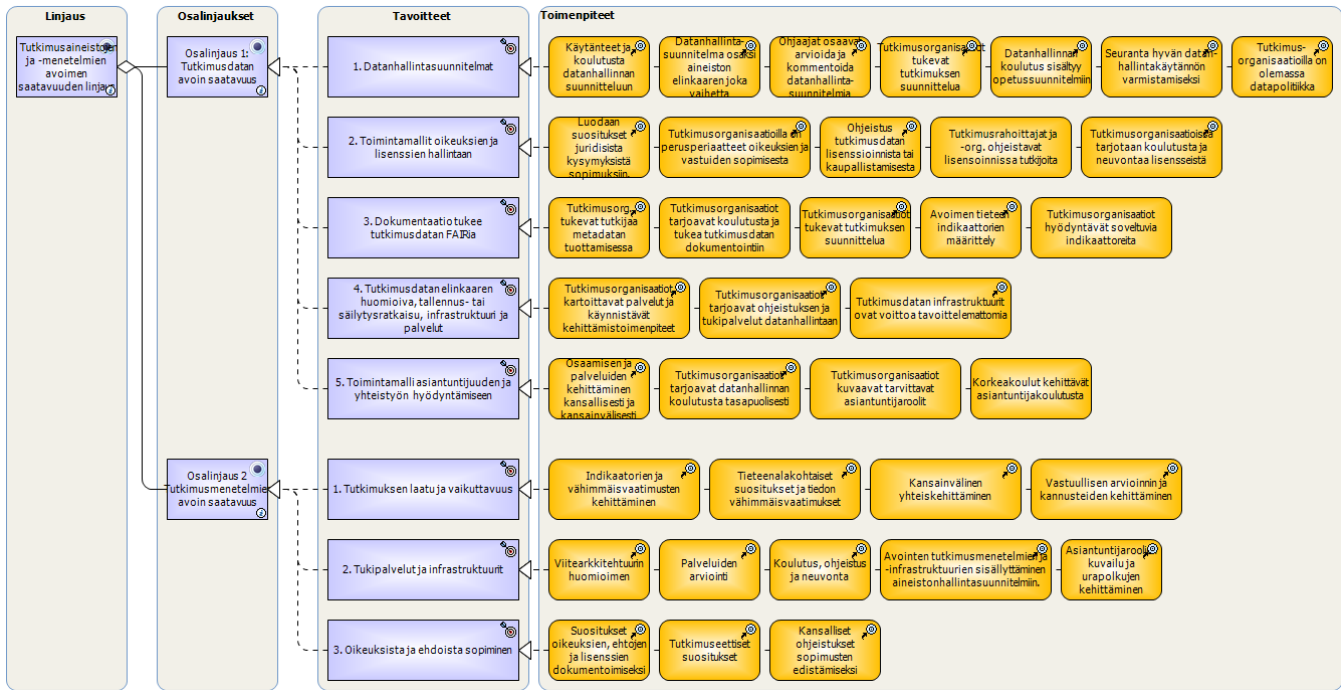
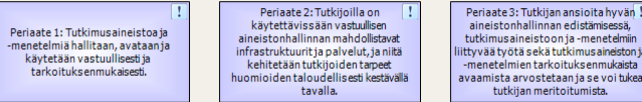
Tässä luvussa on kuvattu linjauksittain niiden strategiset periaatteet, tavoitteet ja toimenpiteet, joilla tavoitteet toteutetaan.

2.3.1.1 Toimintakulttuurin avoimuuden linjaus

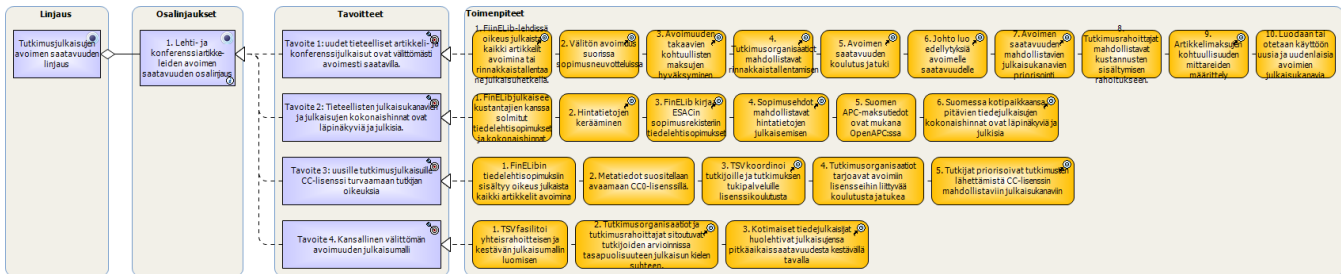
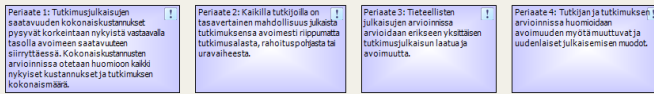
2.3.1.2 Tutkimusaineistojen ja -menetelmien avoimen saatavuuden linjaus

Strategiset periaatteet

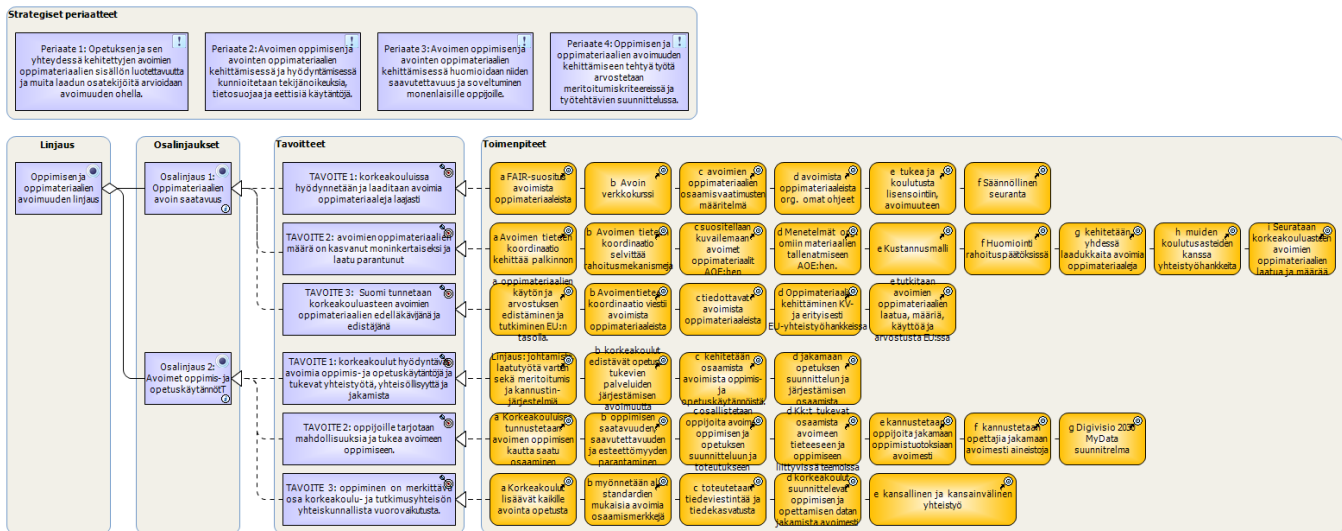

2.3.1.3 Tutkimusjulkaisujen avoimen saatavuuden linjaus

Strategiset periaatteet

2.3.1.4 Oppimisen ja oppimateriaalien avoimuuden linjaus

2.3.2 Kyvykkyyydet linjauksittain

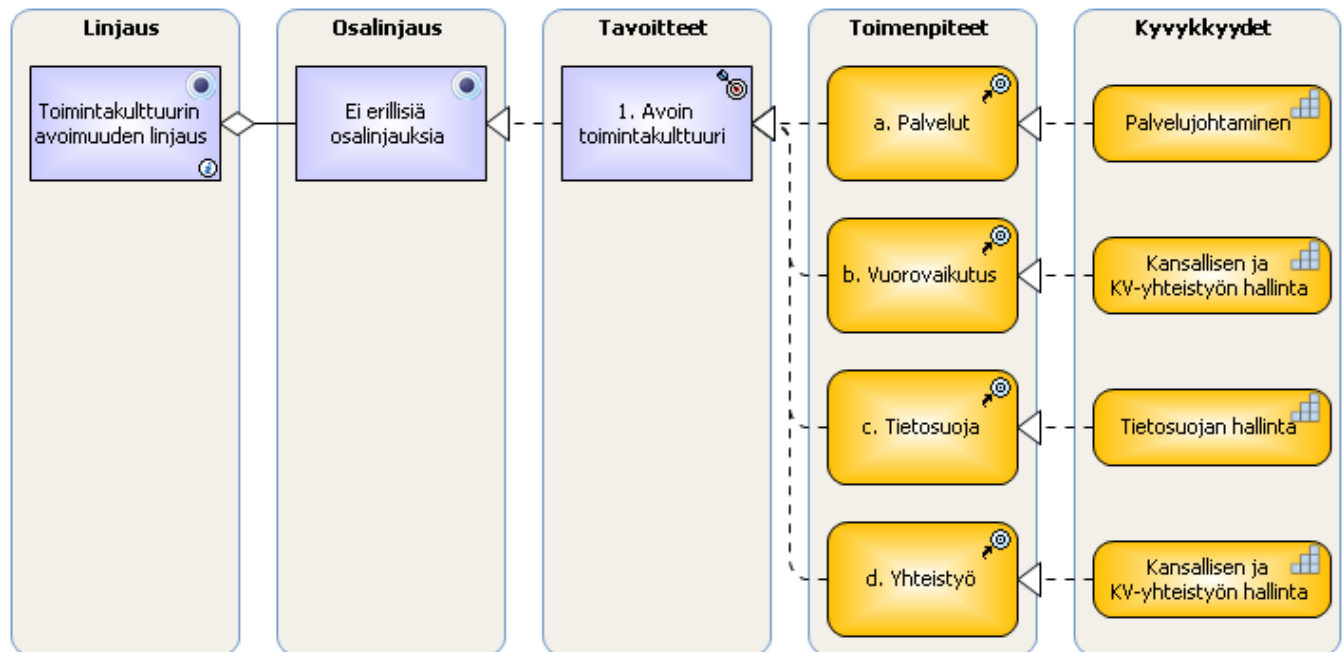
Tässä luvussa on kuvattu linjauksittain kyvykkyyydet, joita tarvitaan linjauksen toimenpiteiden toteuttamisessa. Kyvykkyyydet mahdollistavat toimenpiteiden toteutumisen ja sitä kautta linjauksissa määriteltujen strategisten tavoitteiden saavuttamisen.

Luvussa 2.9. kuvataan vielä kyvykkyyydet tarkemmin

2.3.2.1 Kyvykkyyydet toimintakulttuurin avoimuuteen

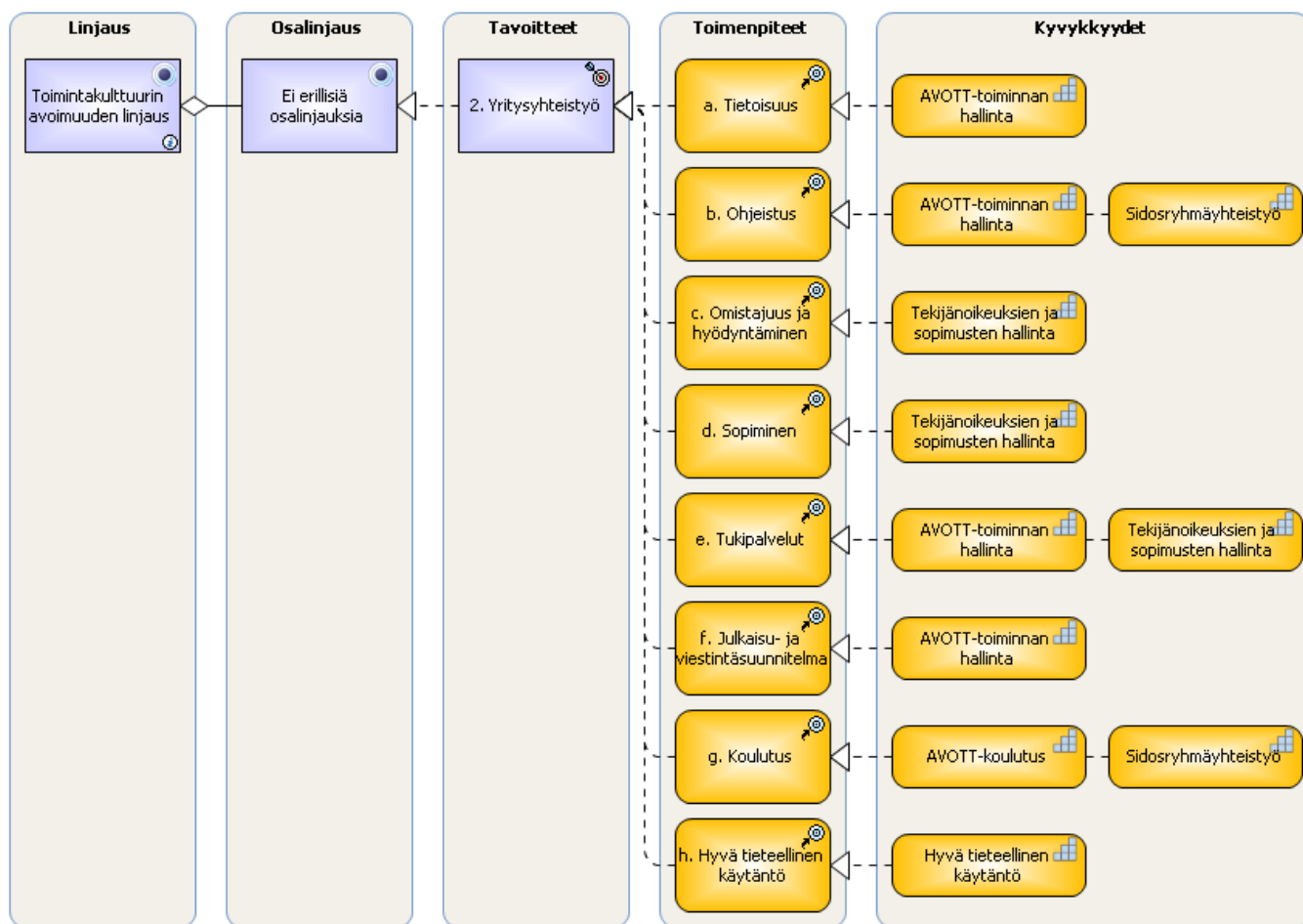
2.3.2.1.1 Kyvykkyyydet edistämään avointa toimintakulttuuria

Diagrammissa kuvatut kyvykkyyydet mahdollistavat sen, että tutkimusyhteisön organisaatioissa vastuutetaan ja aikataulutetaan avoimen tieteen palvelujen koordinointi, toteutus ja seuranta sekä annetaan riittävää tukea tutkijoiden vuorovaikutukselle yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan palvelujohtamista, kansallinen ja kansainvälinen yhteistyön hallintaa sekä tietosuojan hallintaa.

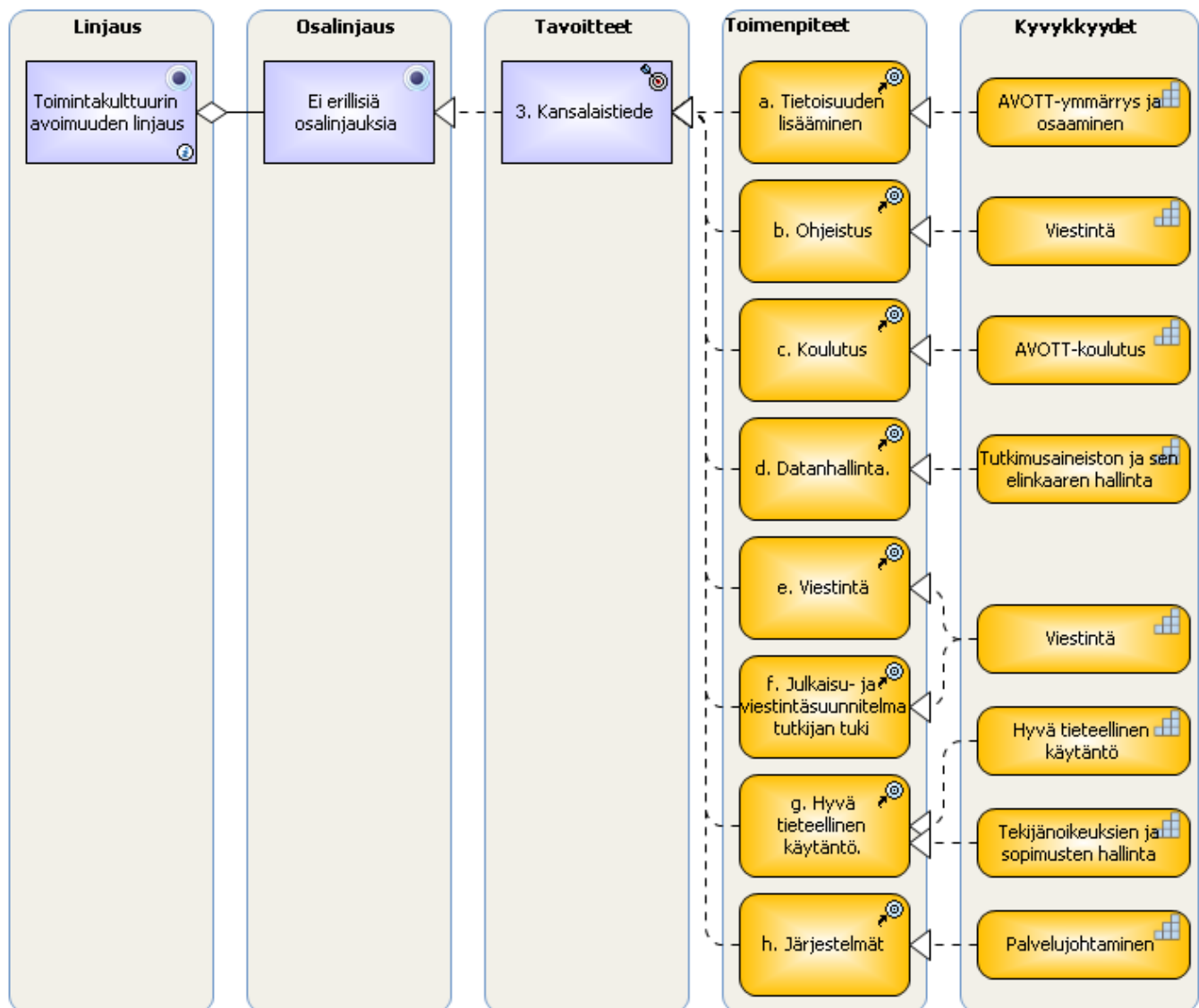
2.3.2.1.2 Kyvykkyyydet edistämään tutkimuksen avoimuutta yritysyhteistyössä

Diagrammissa kuvatut kyvykkyyydet mahdollistavat sen, että tutkimusyhteisön organisaatioissa edistetään yritysyhteistyössä tehtävän tutkimuksen avoimuutta tarjoamalla tutkijoille riittävää ja asianmukaista tukea ja koulutusta. Tähän tavoitteeseen tarvitaan avoimen tieteen ja tutkimuksen hallintaa, sidosryhmäyhteistyötä, tekijänoikeuksien ja sopimusten hallintaa, avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta sekä hyvän tieteellisen käytännön hallintaa.

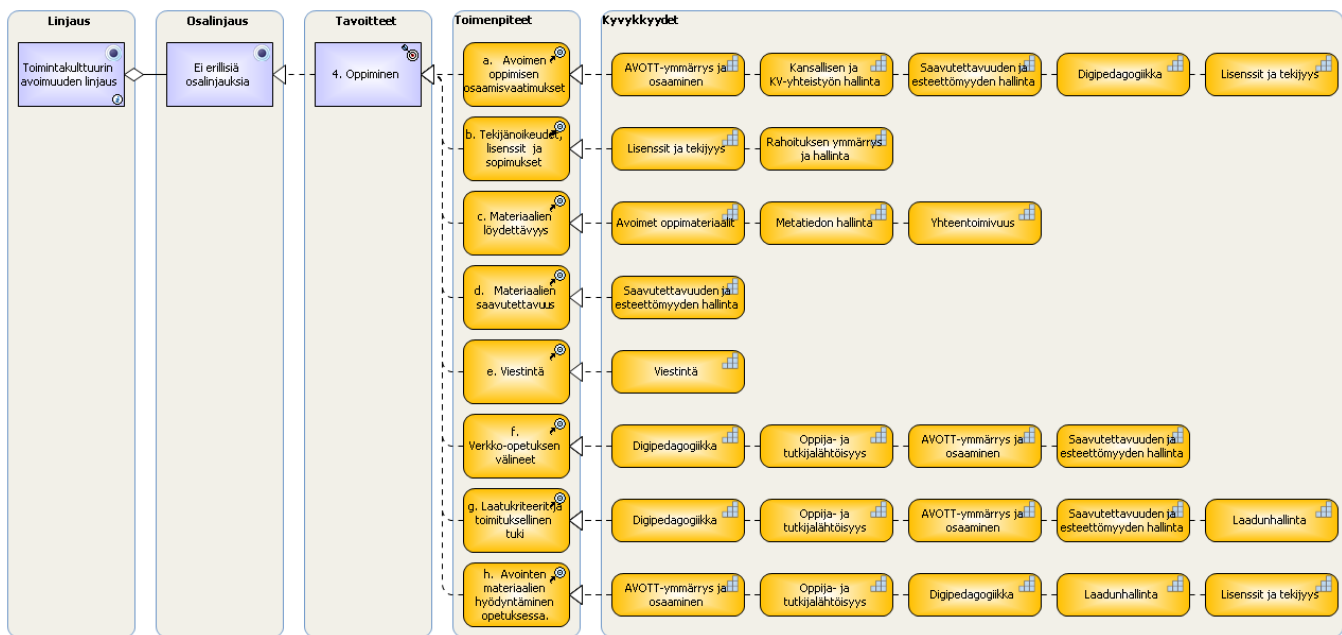
2.3.2.1.3 Kyvykkyydet edistämään kansalaistieteen toimintaedellytyksiä

Diagrammissa kuvatut kyvykkyydet mahdollistavat sen, että tutkimusyhteisön organisaatioissa edistetään kansalaistieteen toimintaedellytyksiä tarjoamalla siihen osallistuville tutkijoille ja muille tahoille riittävää ja asianmukaista tukea ja koulutusta. Tähän tavoitteeseen tarvitaan ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, viestintää, avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta, tutkimusaineiston ja sen elinkaaren hallintaa, hyvän tieteellisen käytännön hallintaa, tekijänoikeuksien ja sopimusten hallintaa sekä palvelujohtamista.

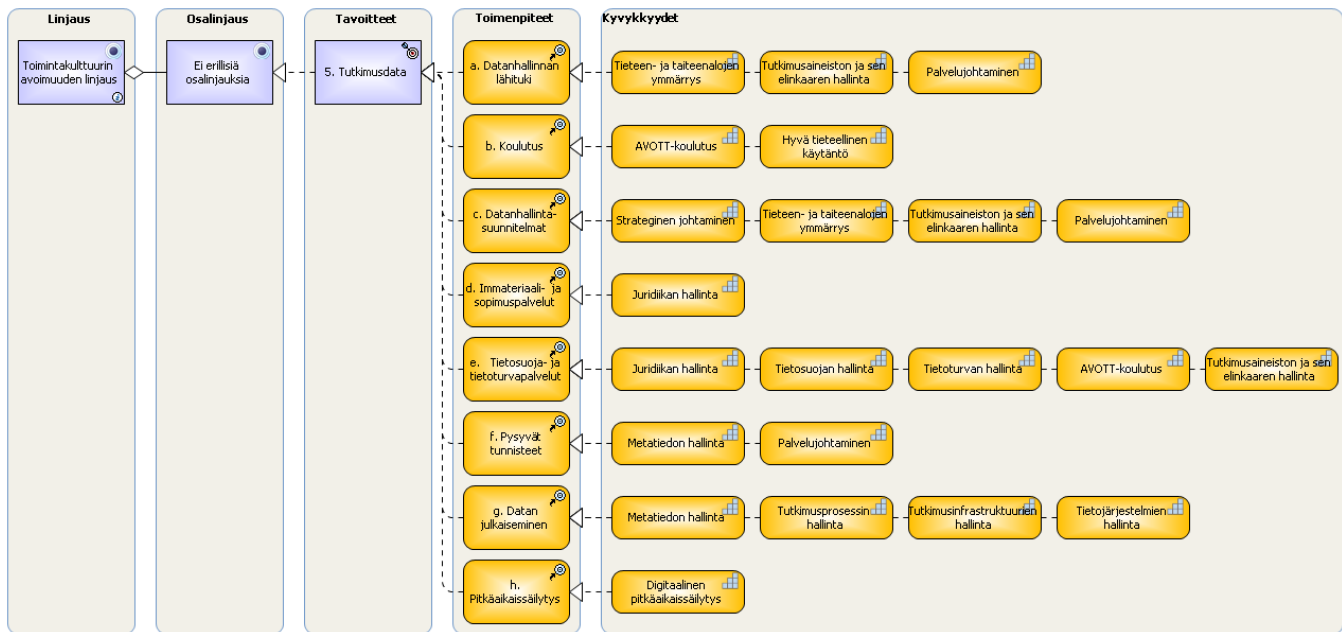
2.3.1.1.4 Kyvykkyudet edistämään avoimen oppimisen toimintakulttuuria

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että tutkimusyhteisön organisaatioissa edistetään avoimen oppimisen toimintakulttuuria varmistamalla ajantasaisilla palveluilla sen, että kaikilla ope-tusta järjestävillä henkilöillä on tasavertainen mahdollisuus järjestää avointa opetusta sekä laatia ja julkaista avoimia oppi-materiaaleja organisaatiosta, opetusala- tai uravaiheesta riippumatta. Tähän tavoitteeseen tarvitaan ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallintaa, saavutettavuuden ja esteettömyyden hallintaa, digipedagogiikkaa, lisenssien ja tekijyyden hallintaa, rahoituksen ymmärrystä ja hallintaa, avointen oppimateriaalien hallintaa, metatiedon hallintaa, yhteentoimivuuden hallintaa, viestintää, oppija- ja tutkijalähtöisyyden hallintaa sekä laadunhallintaa.

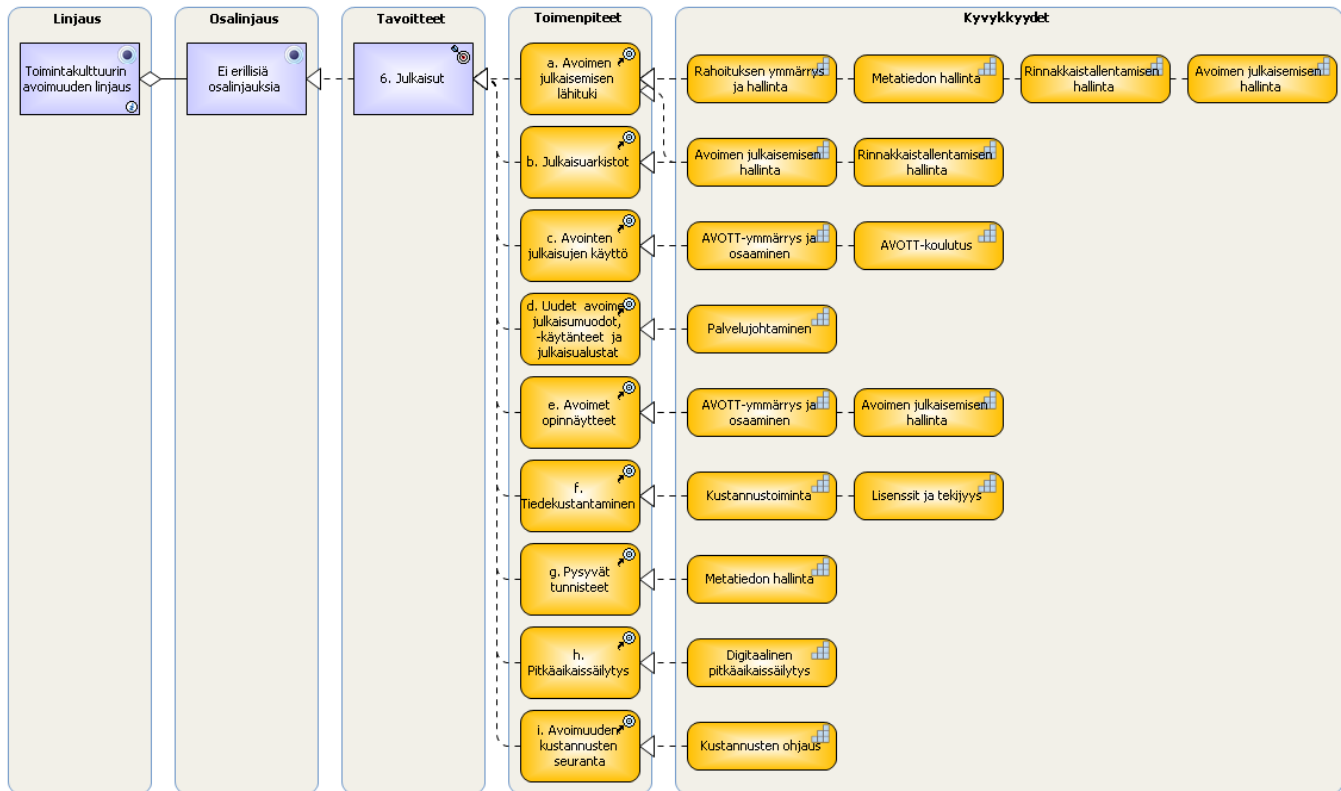
2.3.2.1.5 Kyvykkyudet edistämään tutkimusaineistojen avoimuuden toimintakulttuuria

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että tutkimusyhteisön organisaatioissa edistetään tutkimusdatan avoimuutta FAIR--periaatteiden mukaisesti ja että tutkimusorganisaatioiden henkilöstölle ja opiskelijoille on saatavilla kaikkiin datan elinkaaren vaiheisiin palveluja, joilla varmistetaan, että kaikilla on tasavertainen mahdollisuus saattaa vähintään tutkimuksen metadata ja mahdollisuuksien mukaan koko tutkimusdata uudelleen käytettäviksi riippumatta organisaatiosta, tutkimusalaista, rahoituspohjasta tai uravaiheesta. Tähän tavoitteeseen tarvitaan ymmärrystä tieteen- ja taiteenaloista, tutkimusaineiston ja sen elinkaaren hallintaa, palvelujohtamista, avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta, hyvän tieteellisen käytännön hallintaa, strategista johtamista, juridiikan hallintaa, tietosuojan hallintaa, tietoturvan hallintaa, metatiedon hallintaa, tutkimusprosessin hallintaa, tutkimusinfrastruktuurin hallintaa, tietojärjestelmien hallintaa sekä digitaalista pitkäaikaissäilytystä.

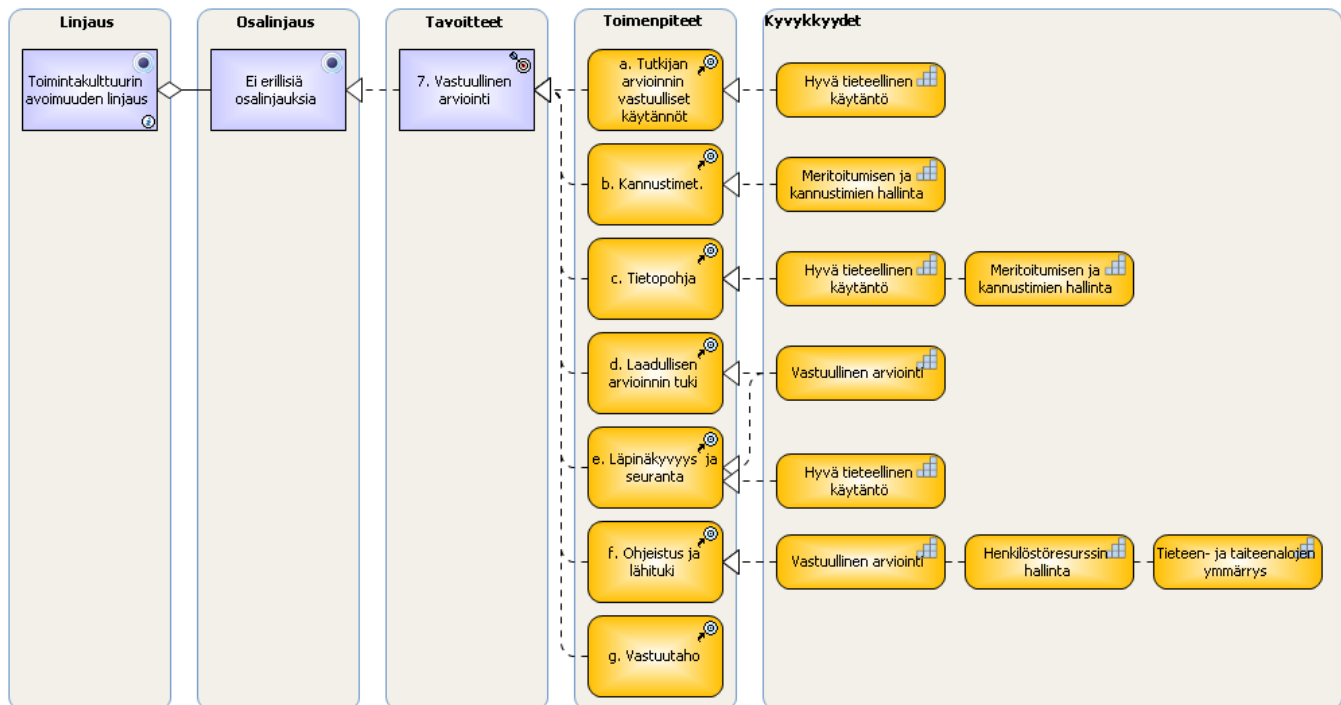
2.3.2.1.6 Kyvykkyudet edistämään julkaisujen avoimuuden toimintakulttuuria

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että tutkimusyhteisön organisaatioissa edistetään avoimen julkaisemisen toimintakulttuuria varmistamalla ajantasaisilla palveluilla sen, että kaikilla on tasavertainen mahdollisuus julkaista tutkimus-- ja kehittämisensä tulokset avoimesti riippumatta organisaatiosta, tutkimusalaista, rahoituspohjasta tai uravaiheesta. Tähän tavoitteeseen tarvitaan rahoituksen ymmärrystä ja hallintaa, metatiedonhallintaa, rinnakaistallentamisen hallintaa, avoimen julkaisemisen hallintaa, ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteen ja tutkimuksesta, avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta, palvelujohtamista, kustannustoimintaa, lisenssien ja tekijyyden hallintaa, digitaalista pitkäaikaissäilytystä sekä kustannusten ohjausta.

2.3.2.1.7 Kyvykkyudet edistämään vastuullista arviointia

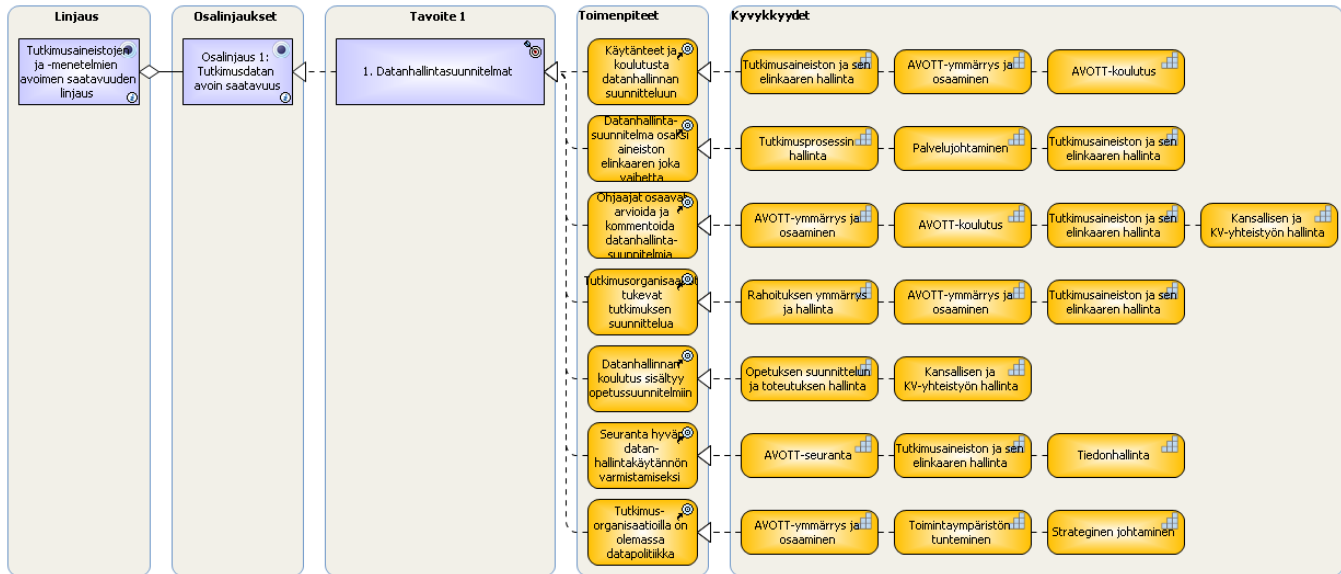
Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että tutkimusyhteisön organisaatioilla on käytössään tutkimuksen vastuullista arviointia tukevat käytännöt, kriteerit sekä tietopohja moni-muotoisten tuotosten ja ansioiden dokumentointiin, jotka mahdollistavat avointa tiedettä ja toimintakulttuuria edistävät kannustimet osana suomalaisten tutkimusorganisaatioiden ja niiden henkilöstön arviointia ja meritoitumista. Tähän tavoitteeseen tarvitaan hyvän tieteellisen käytännön hallintaa, meritoitumisen ja kannustimien hallintaa, vastuullisen arvioinnin hallintaa, henkilöstöresurssien hallintaa sekä ymmärrystä tieteen- ja taiteenaloista.

2.3.2.2 Kyvykkyudet tutkimusaineistojen ja -menetelmien avoimuuteen

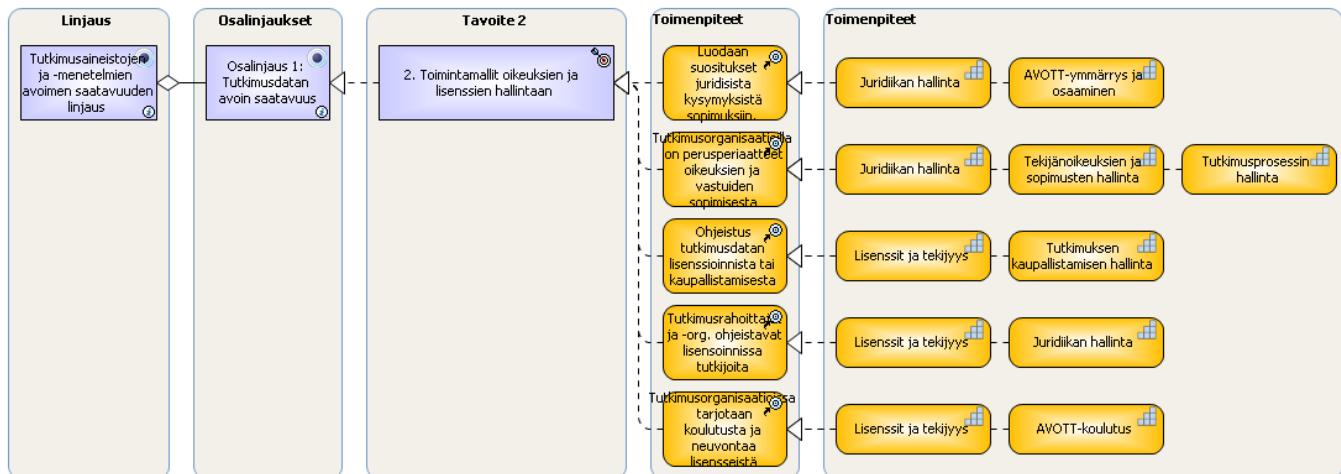
2.3.2.2.1 Osalinjaus 1, Tavoite 1 Kyvykkyudet datanhallintasuunnitelmien laadintaan

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että kaikille aloitaville tutkimus- ja kehittämisprojekteille on osana laadunhallintaa laadittu datanhallintasuunnitelmat, joissa on huomioitu eri tieteenalojen tarpeita ja tutkimusdatan elinkaaren vaiheet. Tavoitteeseen tarvitaan tutkimusaineistojen ja sen elinkaaren hallintaa, ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta, tutkimusprosessin hallintaa, palvelujohtamista, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallintaa, rahoituksen ymmärrystä ja hallintaa, opetuksen suunnittelun ja toteutuksen hallintaa, tiedonhallintaa, toimintaympäristön tuntemista sekä strategista johtamista.

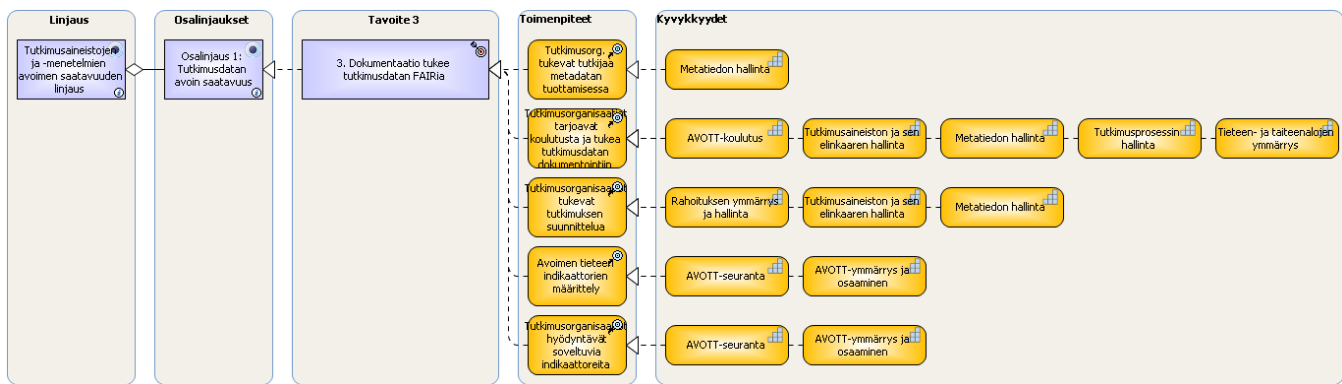
2.3.2.2.2 Osalinjaus 1, Tavoite2: Kyvykkyudet oikeuksien ja lisenssien hallintaan

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että tutkimusorganisaatioissa on käytössä toimintamallit, joilla tutkimusdatan käyttöön liittyvät oikeudet, ehdot ja lisenssit voidaan sopia selkeästi kaikkien tutkimustyöhön osallistuvien kesken. Tähän tavoitteeseen tarvitaan juridiikan hallintaa, ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, tekijänoikeuksien ja sopimusten hallintaa, tutkimusprosessin hallintaa, lisenssien ja tekijöiden hallintaa, tutkimuksen kaupallistamisen hallintaa sekä avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta.

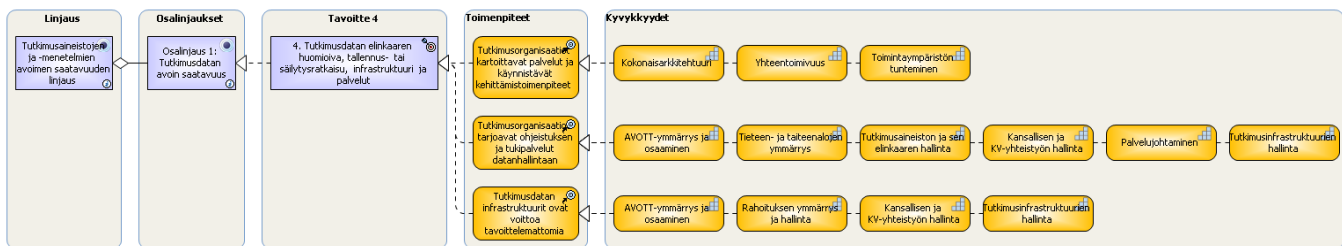
2.3.2.2.3 Osalinjaus 1, Tavoite 3: kyvykkyudet tutkimusdatan dokumentointiin FAIRisti

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että tutkimus- ja kehittämisprojekteissa tuotetut tutkimusdatat on dokumentoitu siten, että dokumentaatio tukee tutkimusdatan avaamista, jatkokäyttöä, löydettävyyttä, yhteentoimivuutta ja saatavuutta. Tähän tavoitteeseen tarvitaan metatiedon hallintaa, avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta, tutkimusaineiston ja sen elinkaaren hallintaa, tutkimusprosessin hallintaa, tieteen- ja taiteenalojen ymmärrystä, rahoituksen ymmärrystä ja hallintaa, avoimen tieteen ja tutkimuksen seurantaa sekä ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta.

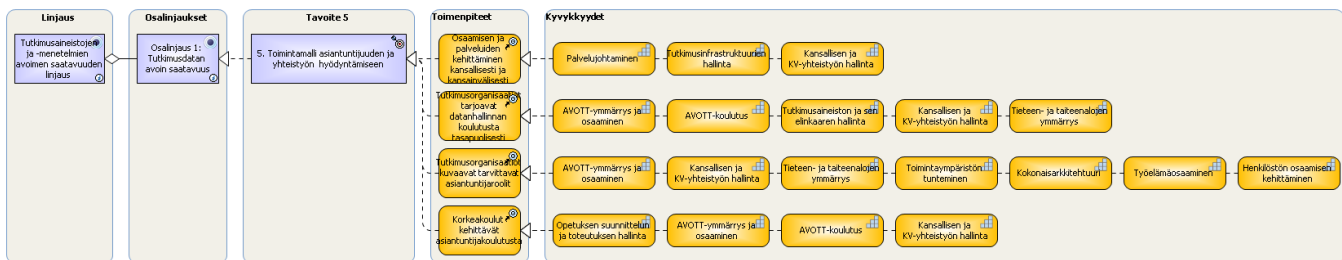
2.3.2.2.4 Osalinjaus 1, Tavoite 4: kyvykkyudet tutkimusdatan elinkaaren hallintaan

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että tutkimusdatalle on hyvän datanhallinnan kannalta asianmukainen, tutkimusdatan elinkaaren huomioiva, tallennus- tai säilytysratkaisu, infrastruktuuri ja palvelut. Tähän tavoitteeseen tarvitaan kokonaisarkkitehtuurin hallintaa, yhteentoimivuuden hallintaa, toimintaympäristön tuntemista, ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, tieteen- ja taiteenalojen ymmärrystä, tutkimusaineiston ja sen elinkaaren hallintaa, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallintaa, palvelujohtamista, tutkimusinfrastruktuurien hallintaa sekä rahoituksen ymmärrystä ja hallintaa.

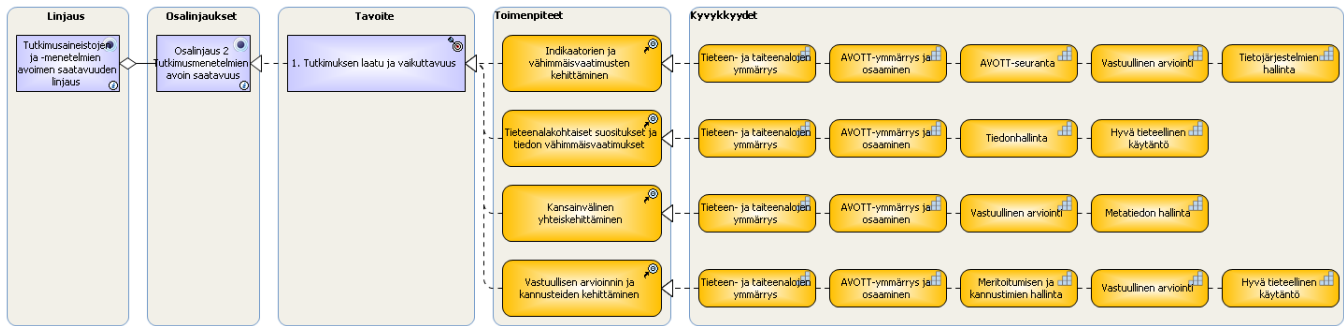
2.3.2.2.5 Osalinjaus 1, Tavoite 5: kyvykkyudet asiantuntijuuden ja yhteistyön hyödyntämiseen

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että tutkimusorganisaatioissa on käytössä toimintamalli, jolla asiantuntijuutta ja moniammatillista yhteistyötä hyödynnetään koulutusten, osaamisen ja tarvittavien datanhallinnan palveluiden kehittämiseksi. Tähän tavoitteeseen tarvitaan palvelujohtamista, tutkimusinfrastruktuurien hallintaa, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallintaa, ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta, tutkimusaineiston ja sen elinkaaren hallintaa, tieteen- ja taiteenalojen ymmärrystä, toimintaympäristön tuntemista, kokonaisarkkitehtuurin hallintaa, työelämäosaamista, henkilöstön osaamisen kehittämistä sekä opetuksen suunnittelun ja toteutuksen hallintaa.

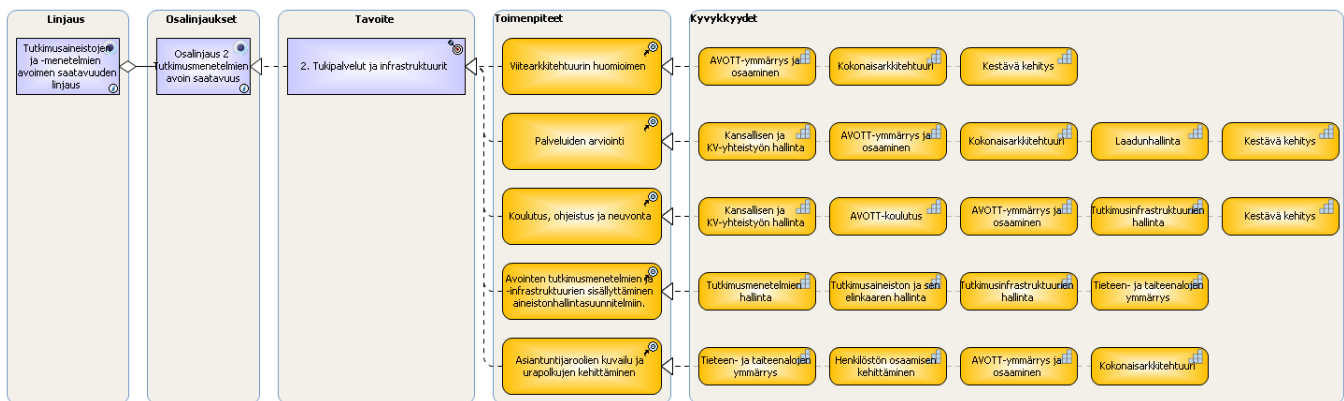
2.3.2.2.6 Osalinjaus 2, Tavoite 1: kyvykkyudet tutkimusmenetelmien tunnistamiseen laadun tekijöinä

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että avoimet tutkimusmenetelmät ja -infrastruktuurit tunnistetaan tutkimuksen laadun ja vaikuttavuuden keskeisiksi tekijöiksi. Tähän tavoitteeseen tarvitaan tieteen- ja taiteenalojen ymmärrystä, ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, avoimen tieteen ja tutkimuksen seuranta, vastuullisen arvioinnin hallintaa, tietojärjestelmien hallintaa, tiedonhallintaa, hyvän tieteellisen käytännön hallintaa, metatiedon hallintaa sekä meritoitumisen ja kannusteiden hallintaa.

2.3.2.2.7 Osalinjaus 2, Tavoite 2: kyvykkyudet avoimien tutkimusmenetelmien tukemiseen

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että tutkimusorganisaatiot ja tutkimusinfrastruktuurien tarjoajat tukevat avoimia tutkimusmenetelmiä. Tähän tavoitteeseen tarvitaan ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, kokonaisarkkitehtuurin hallintaa, kestävä kehityksen hallintaa, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallintaa, laadunhallintaa, avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta, tutkimusinfrastruktuurien hallintaa, tutkimusmenetelmien osaamista, tutkimusaineiston ja sen elinkaaren hallintaa, tieteen- ja taiteenalojen ymmärrystä sekä henkilöstön osaamisen kehittämistä.

2.3.2.2.8 Osalinjaus 2, Tavoite 3: kyvykkyudet oikeuksista ja ehdoista sopimiseen

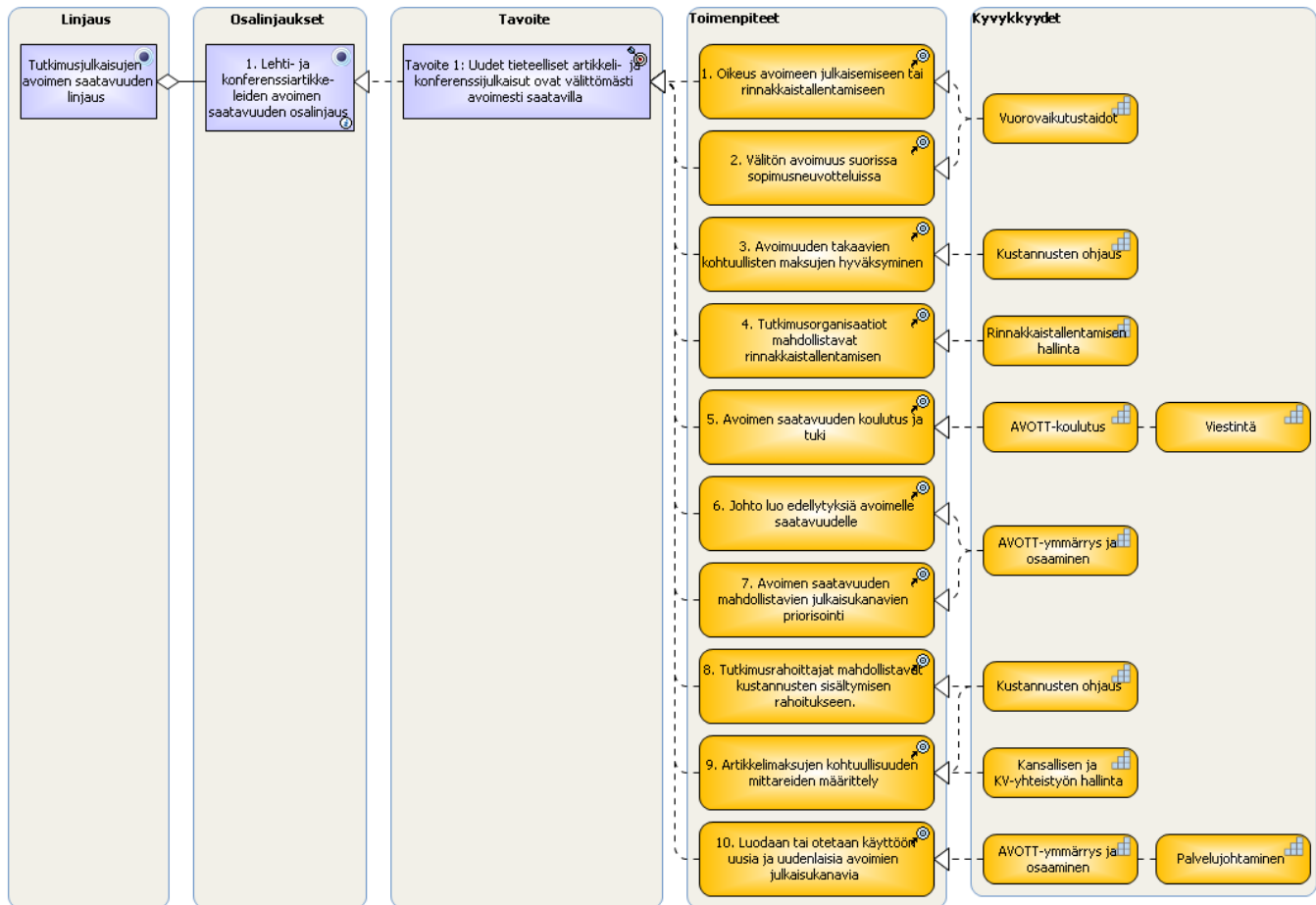
Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että tutkimusmenetelmiin ja -infrastruktuureihin liittyvistä oikeuksista ja ehdoista sovitaan selkeästi kaikkien tutkimustyöhön osallistuvien kesken. Tähän tavoitteeseen tarvitaan ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, lisenssien ja tekijyyden hallintaa, tekijänoikeuksien ja sopimusten hallintaa, metatiedon hallintaa, hyvän tieteellisen käytännön hallintaa, tutkimusmenetelmien osaamista, tutkimusaineiston ja sen elinkaaren hallintaa, tutkimusinfrastruktuurien hallintaa, kulttuurimuutoksen hallintaa sekä kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallintaa.

2.3.2.3 Kyvykkyudet tutkimusjulkaisujen avoimeen saatavuuteen

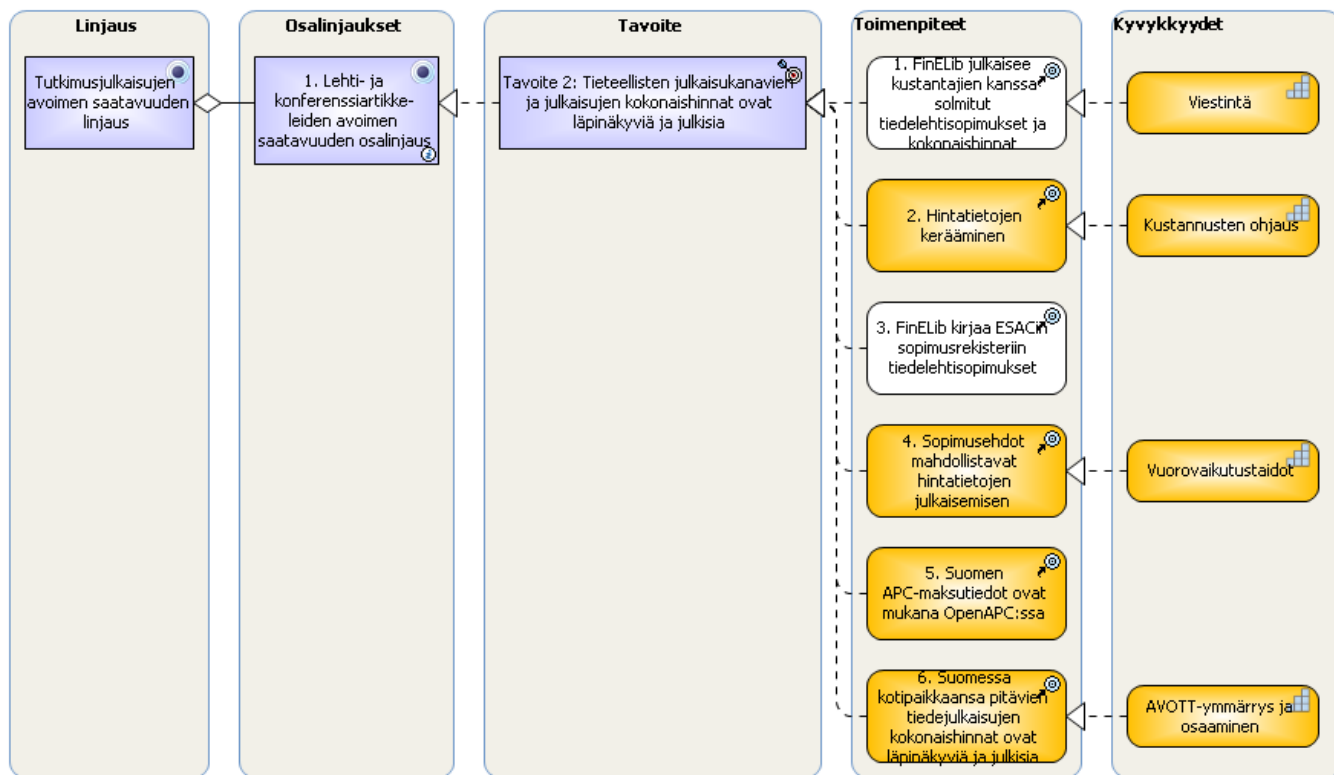
2.3.2.3.1 Osalinjaus 1, Tavoite 1: kyvykkyudet tieteellisten artikkelin- ja konferenssijulkaisujen välittömään avoimuuteen

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että kaikki uudet tieteelliset artikkelin- ja konferenssijulkaisut ovat välittömästi avoimesti saatavilla. Tähän tavoitteeseen tarvitaan vuorovaikutustaitoja, kustannusten ohjausta, rinnakaistallentamisen hallintaa, avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta, viestintää, ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallintaa sekä palvelujohtamista.

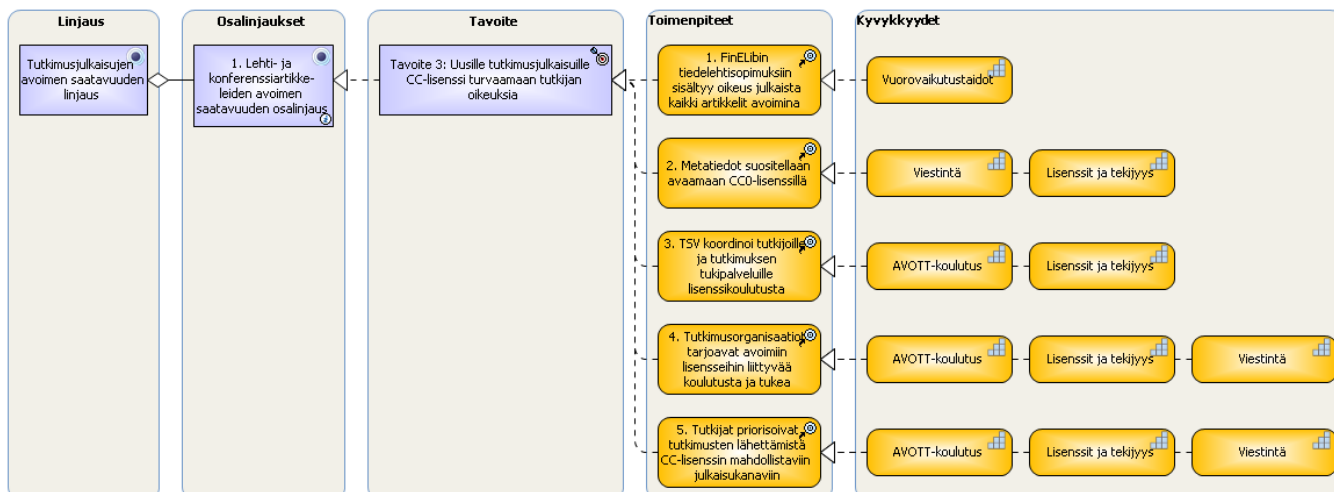
2.3.2.3.2 Osalinjaus 1, Tavoite 2: kyvykkyudet tieteellisen julkaisutoiminnan kustannusten läpinäkyvyyteen

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että tieteellisten julkaisukanavien ja julkaisujen kokonaishinnat ovat läpinäkyviä ja julkisia. Tähän tavoitteeseen tarvitaan viestintää, kustannusten ohjausta, vuorovaikutustaitoja sekä ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta.

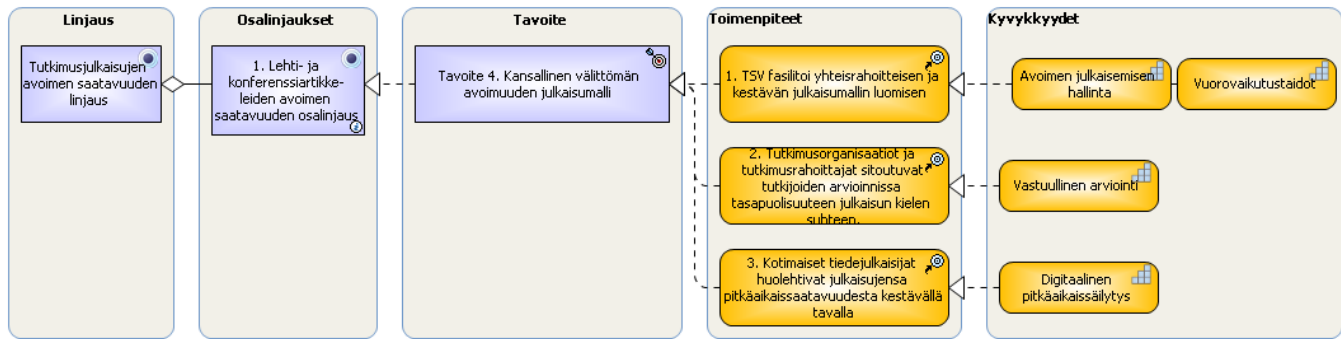
2.3.2.3.3 Osalinjaus 1, Tavoite 3: kyvykkyudet tutkimusjulkaisujen CC-lisensointiin

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että kaikille uusille tutkimusjulkaisuille määritellään avoimuuden takaava CC-lisenssi turvaamaan tutkijan oikeuksia. Tähän tavoitteeseen tarvitaan vuorovaikutustaitoja, viestintää, lisenssien ja tekijyyden hallintaa sekä avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta.

2.3.2.3.4 Osalinjaus 1, Tavoite 4. kyvykkyudet kansalliseen välittömän avoimuuden julkaisemiseen

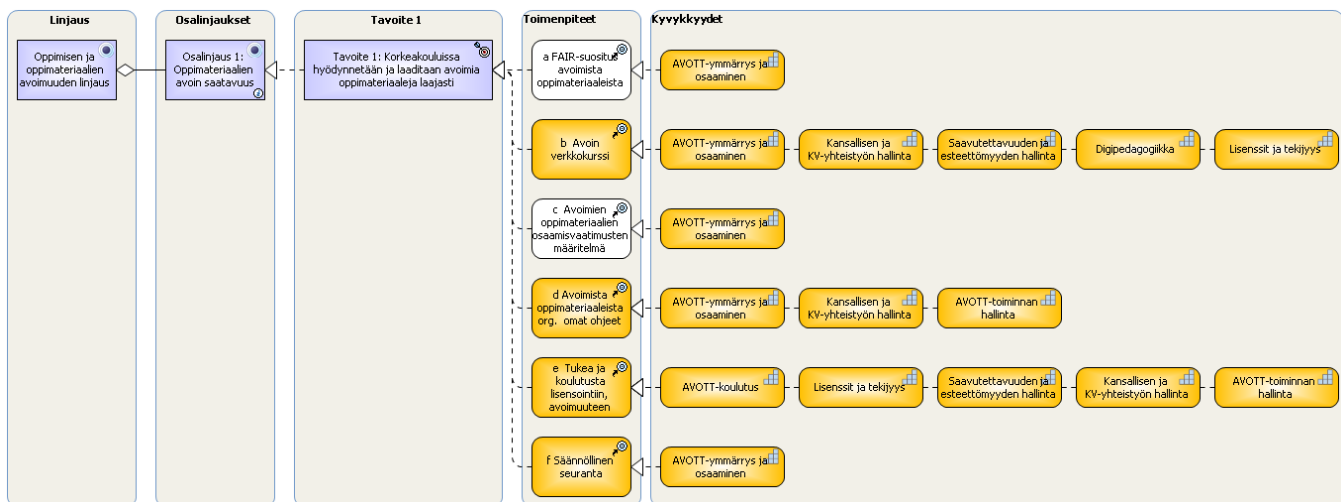
Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että tutkimusyhteisö luo yhteisrahoitteisen julkaisumallin, joka mahdollistaa Suomessa julkaistavien tutkimusartikkelien välittömän avoimuuden. Tähän tavoitteeseen tarvitaan avoimen julkaisemisen hallintaa, vuorovaikutustaitoja, vastuullisen arvioinnin hallintaa sekä digitaalista pitkäaikaissäilytystä.

2.3.2.4 Oppimisen ja oppimateriaalien avoimuuden linjaus

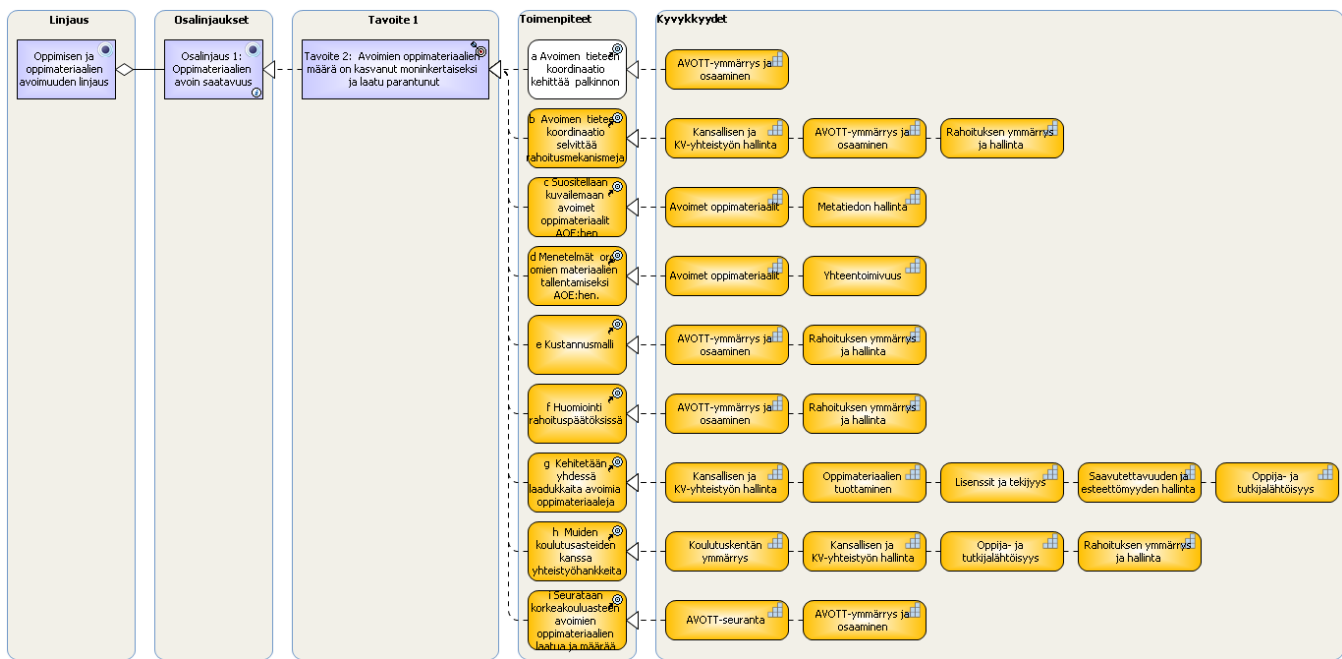
2.3.2.4.1 Osalinjaus 1 tavoite 1: kyvykkyydet avoimien oppimateriaalien hyödyntämiseen ja laadimiseen

Diagrammissa kuvatut kyvykkyydet mahdollistavat sen, että korkeakouluissa hyödynnetään ja laaditaan avoimia oppimateriaaleja laajasti. Tähän tavoitteeseen tarvitaan ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä, saavutettavuuden ja esteettömyyden hallintaa, digipedagogiikkaa, lisenssien ja tekijöiden hallintaa sekä avoimen tieteen hallintaa.

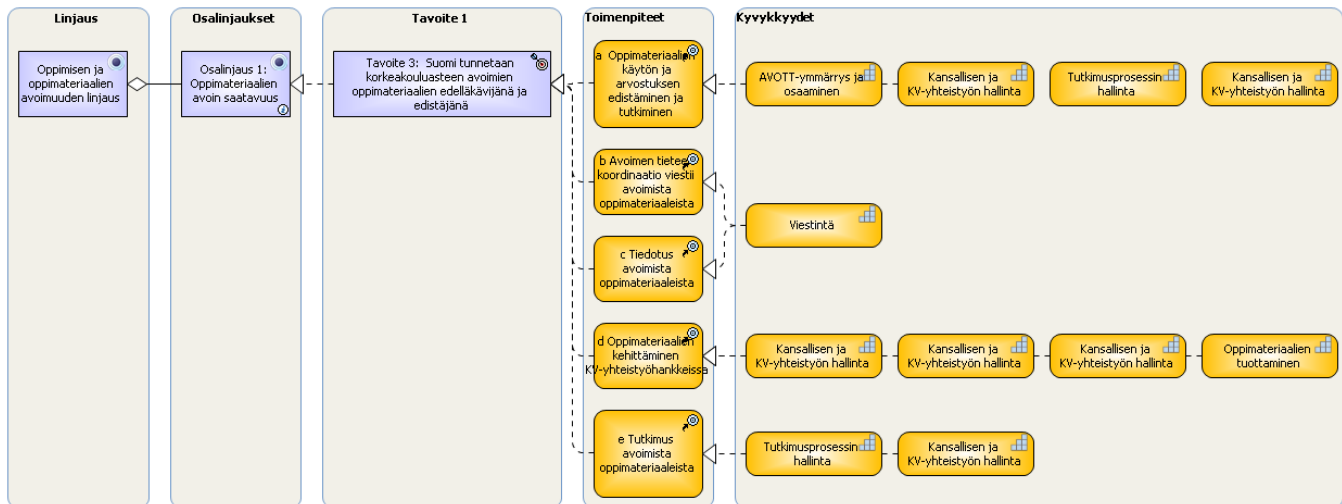
2.3.2.4.2 Osalinjaus 1 tavoite 2: kyvykkyydet avoimien oppimateriaalien määrän ja laadun parantamiseksi

Diagrammissa kuvatut kyvykkyydet mahdollistavat sen, että korkeakouluasteen avoimien oppimateriaalien määrä kasvaa moninkertaiseksi ja laatu parantuu oppimista paremmin palvelevaksi. Tähän tavoitteeseen tarvitaan ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallintaa, rahoituksen ymmärrystä ja hallintaa, avointen oppimateriaalien hallintaa, metatiedon hallintaa, yhteentoimivuuden hallintaa, oppimateriaalien tuottamisen hallintaa, oppija- ja tutkijalähtöisyyden hallintaa sekä koulutuskentän ymmärrystä.

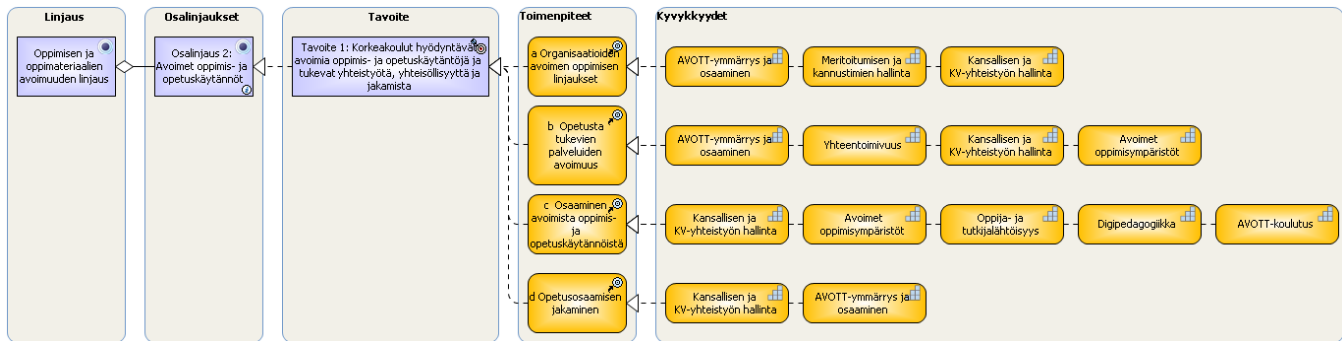
2.3.2.4.3 Osalinjaus 1 tavoite 3: kyvykkyudet avoimien oppimateriaalien arvostuksen lisäämiseen

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että Suomi tunnetaan korkeakouluasteen avoimien oppimateriaalien edelläkävijänä ja edistäjänä. Tähän tavoitteeseen tarvitaan ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallintaa, tutkimusprosessin hallintaa, viestintää, sekä oppimateriaalien tuottamisen hallintaa.

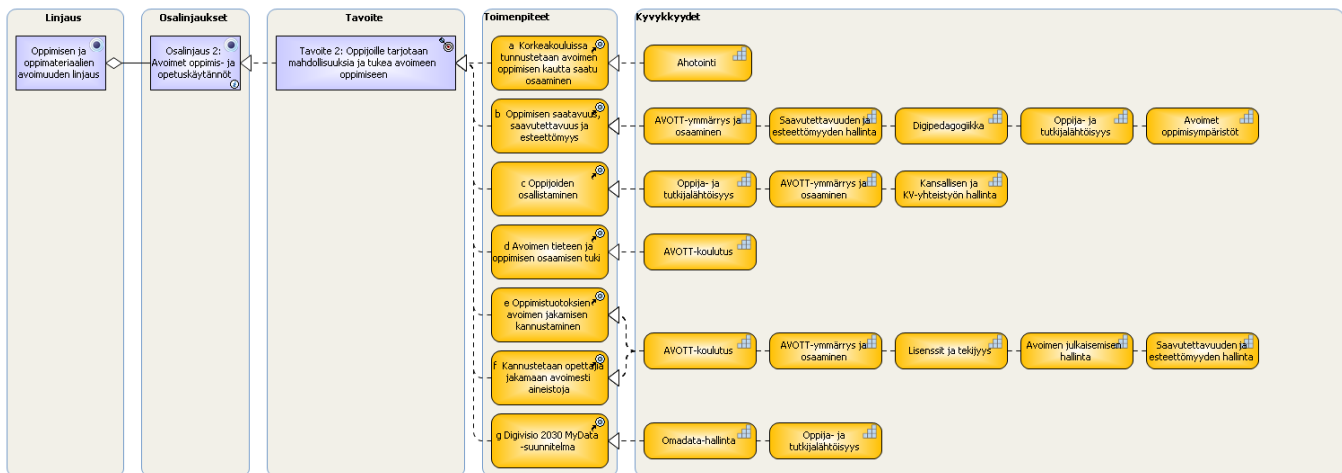
2.3.2.4.4 Osalinjaus 2 tavoite 1: kyvykkyudet avoimia oppimis- ja opetuskäytäntöjen hyödyntämiseen

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että korkeakoulut hyödyntävät avoimia oppimis- ja opetuskäytäntöjä ja tukevat opetuksen ja oppimisen yhteistyötä, yhteisöllisyyttä ja jakamista. Tähän tavoitteeseen tarvitaan ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, meritaitojen ja kannustimien hallintaa, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallintaa, yhteentoimivuuden hallintaa, avoimien oppimisympäristöjen hallintaa, oppija- ja tutkijalähtöisyyden hallintaa, digipedagogiikkaa sekä avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta.

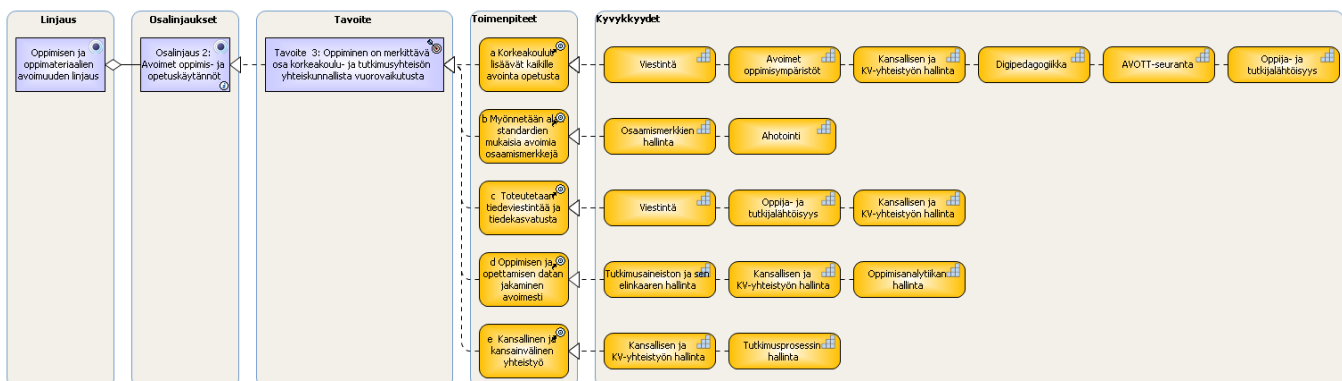
2.3.2.4.5 Osalinjaus 2 tavoite 2: kyvykkyudet oppijoiden avoimen oppimisen mahdollisuuksien lisäämiseen

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että oppijoille tarjotaan mahdollisuuksia ja tukea avoimeen oppimiseen. Tähän tavoitteeseen tarvitaan aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen hallintaa, ymmärrystä ja osaamista avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta, saavutettavuuden ja esteettömyyden hallintaa, digipedagogikkaa, oppija- ja tutkijalahttöisyyden hallintaa, avointen oppimisympäristöjen hallintaa, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallintaa, avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutusta, lisenssien ja tekijyyden hallintaa sekä avoimen julkaisemisen hallintaa.

2.3.2.4.6 Osalinjaus 2 tavoite 3: kyvykkyudet avoimen oppimisen hyödyntämiseen yhteiskunnallisessa vuorovaikutuksessa

Diagrammissa kuvatut kyvykkyudet mahdollistavat sen, että avoin oppiminen on merkittävä osa korkeakoulu- ja tutkimusyhteisön yhteiskunnallista vuorovaikutusta. Tähän tavoitteeseen tarvitaan viestintää, avointen oppimisympäristöjen hallintaa, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallintaa, digipedagogikkaa, avoimen tieteen ja tutkimuksen seurantaa, oppija- ja tutkijalahttöisyyden hallintaa, osaamisemerkkien hallintaa, aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen hallintaa tutkimusaineiston ja sen elinkaaren hallintaa, oppimisanalytiikan hallintaa sekä tutkimusprosessin hallintaa.

2.4 Avoimen tieteen ja tutkimuksen kyvykkyudet ja resurssit

Kyvykkyydellä tarkoitetaan joukkoa ominaisuuksia ja resursseja suoritua jonkin asian tekemisestä. Kyvykkyiden synonyymi on valmius ja englanniksi käytetään käsitettä capability.

Organisaatioiden kyvykkyysien toteuttamiseen tarvitaan yleensä yhdistelmiä kolmesta osakokonaisuudesta, joita ovat toimintamallit ja prosessit, henkilöstö ja osaaminen sekä tiedot ja järjestelmät.

AVOTT-viitearkkitehtuurin kyvykkyudet on johdettu Avoimen tieteen ja tutkimuksen linjauksista ja erityisesti niissä määritellyistä tavoitteista ja toimenpiteistä. Viitearkkitehtuurissa kuvatut kyvykkyudet ovat asioita, kuten osaaminen, toimintatavat, tiedot ja tietojärjestelmät, jotka AVOTT-[ekosysteemillä](#) pitää olla, jotta linjauksissa asetetut strategiset tavoitteet saavutetaan. AVOTT-kyvykkyudet on jaettu kolmeen kyvykkyysalueeseen: toiminnalliset, mahdollistavat ja ohjaavat kyvykkyudet. Kyvykkyudet voivat olla sekä kansallisia että organisaation omia kyvykkyksiä. Kyvykkyudet on tarkemmin kuvattu myöhemmin tässä luvussa löytyvistä taulukoista.

AVOTT-kyvykkyysien nimeämisessä on hyödynnetty kansainvälistä kyvykkyysien Higher Education Reference Model (HERM)-mallia. HERM-mallin mukaiset kyvykkyudet on merkitty kyvykkyksiä kuvaavissa taulukoissa.

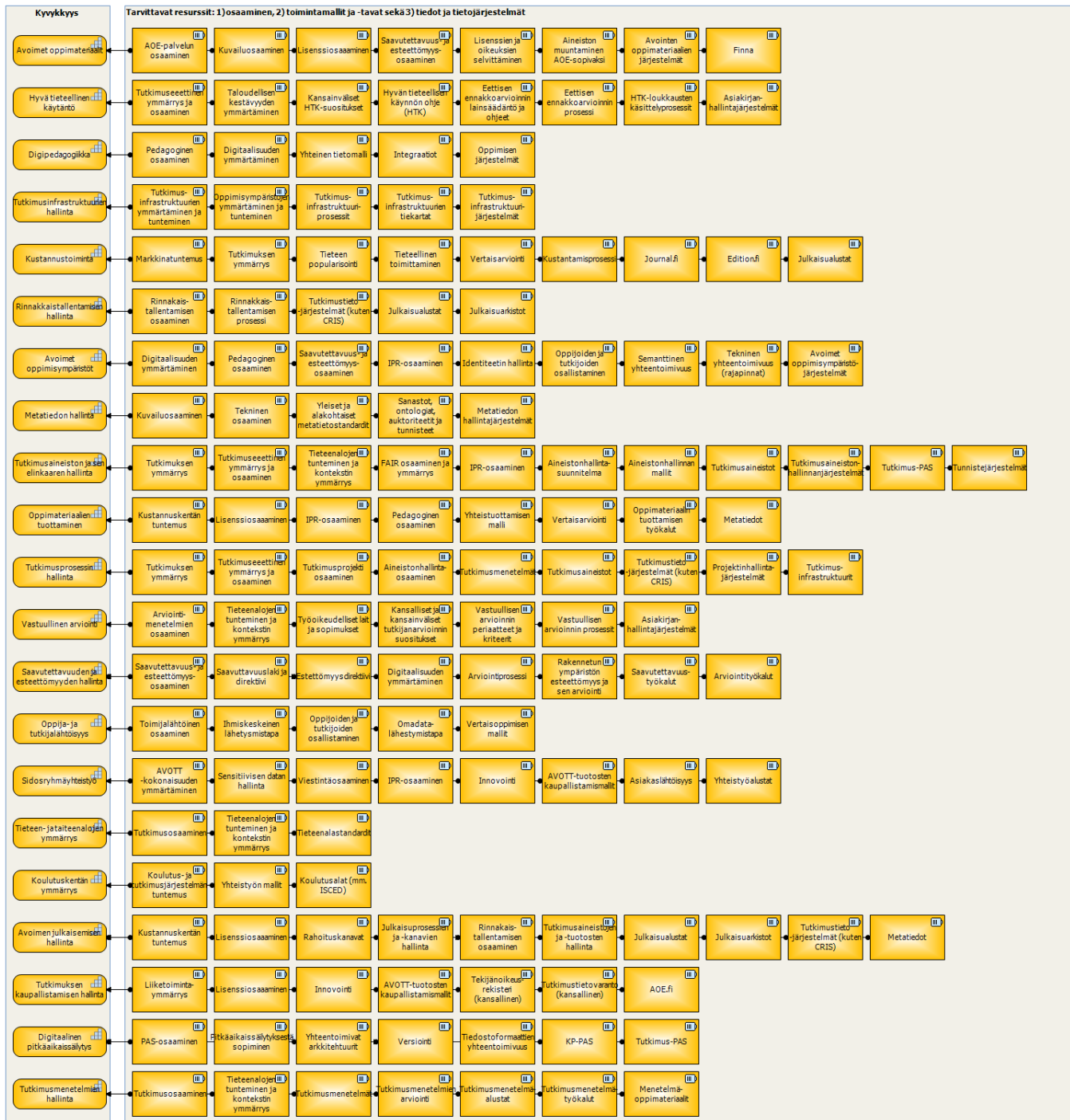
AVOTT-kyvykkyysalue	Kyvykkyysalueen määritelmä
Toiminnalliset kyvykkyudet	Käytännön tutkimuksessa ja opetuksessa tarvittavat kyvykkyudet.
Mahdollistavat kyvykkyudet	Kyvykkyudet, jotka organisoivat, kehittävät ja tukevat toimintaa. Sisältää myös hallinnolliset kyvykkyudet
Ohjaavat kyvykkyudet	Kyvykkyudet, joilla muutetaan ja ohjataan AVOTT-ekosysteemiä avoimemmaksi ja vastuullisemmaksi kansallisen AVOTT-linjaukokonaisuuden mukaisesti.

Kyvykkyyskartan lisäksi tässä luvussa kuvataan [resurssit](#), joista kyvykkyudet koostuvat ja jotka tarvitaan, jotta kyvykkyys toteutuu. Niitä ovat esimerkiksi osaaminen, toimintamallit ja prosessit sekä tiedot ja tietojärjestelmät. Resurssien kuvaaminen edesauttaa ymmärtämään kyvykkyysien sisältöä ja tarkoitusta.

2.4.1 Toiminnallisten kyvykkyysien resurssit

Toiminnalliset kyvykkyudet ovat käytännön tutkimuksessa ja opetuksessa tarvittavia kyvykkyksiä. Alla olevassa diagrammissa sekä siihen liittyvässä taulukossa on kuvattu toiminnalliset kyvykkyudet ja niihin liittyvät resurssit.

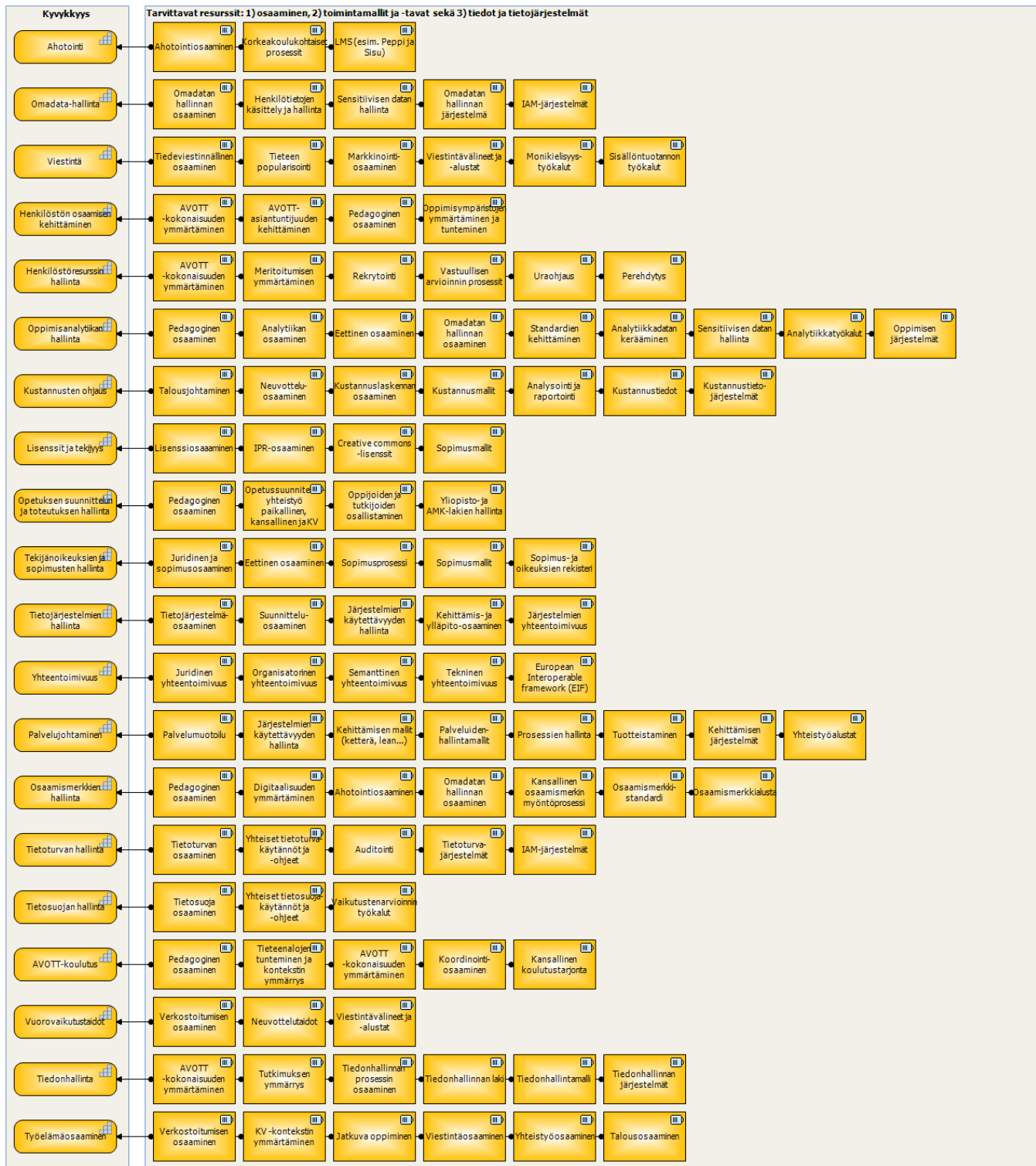
Kyvykkyys	Kyvykkyyden kuvaus	Kyvykkyyteen liittyvät osaamisresurssit	Kyvykkyyteen liittyvät toimintamalli- ja prosessiresurssit	Kyvykkyyteen liittyvät tieto- ja tietojärjestelmäresurssit	Onko HERM-kyvykkyys?
Avoimet oppimateriaalit	Valmius julkaista ja käyttää avoimia oppimateriaaleja	AOE-palvelun osaaminen, kuvailuosaaminen, lisensiosaaminen, saavutettavuus osaaminen	läpileikkaavana lisenssien ja oikeuksien selvittäminen, aineiston muuntaminen AOE-sopivaksi	avointen oppimateriaalien järjestelmät (esim. AOE), Finna	Ei
Hyvä tieteellinen käytäntö	Valmius toimia hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti	tutkimuseettinen ymmärrys ja osaaminen, taloudellisen kestävyyden ymmärtäminen,	eettisen ennakkoarvioinnin prosessi, hyvän tieteellisen käytännön loukkausten käsittelyprosessit	kansainväliset HTK-suositukset, Hyvän tieteellisen käytännön -ohje (HTK), eettisen ennakkoarvioinnin lainsäädäntö ja ohjeet, asiakirjanha	Ei

Digipedagogiikka	Valmius hyödyntää digitaalisia työkaluja opetuksessa ja oppimisessa	pedagoginen osaaminen, digitaalisuuden ymmärtäminen	yhteinen tietomalli, integraatiot	oppimisen järjestelmät	Ei
Tutkimusinfrastruktuurien hallinta	Valmius hallinnoida tutkimusinfrastruktuureja ja varmistaa em. yhteentoimivuus	tutkimusinfrastruktuurien ymmärtäminen ja tukeminen, oppimisympäristöjen ymmärtäminen ja tunteminen	tutkimusinfrastruktuuriprosessit	tutkimusinfrastruktuurien tiekartat, tutkimusinfrastruktuurijärjestelmät	Kyllä
Kustannustoi minnan hallinta	Valmius kustantaa ja julkaista tutkimusjulkaisuja myös kaupallisesti	markkinatuntemus, tutkimuksen ymmärrys	tieteen popularisointi, tieteellinen toimittaminen, vertaisarviointi, kustantamisprosessi	Journal.fi, Edition.fi, muut julkaisualustat	Ei
Rinnakkaistallentamisen hallinta	Valmius selvittää rinnakkaistallentamisen mahdollisuuksia ja rinnakkaistallentaa tutkimusjulkaisuja	rinnakkaistallentamisen osaaminen	rinnakkaistallentamisen prosessi	tutkimusjärjestelmät (esim. CRIS), julkaisualustat, julkaisuarkistot	Ei
Avoimet oppimisympäristöt	Valmius hyödyntää avoimia oppimisympäristöjä	digitaalisuuden ymmärtäminen, pedagoginen osaaminen, saavutettavuusosaaminen, esteettömyysosaaminen, IPR-osaaminen	identiteetin hallinta, oppijoiden osallistaminen,	semanttinen yhteentoimivuus, tekninen yhteentoimivuus (rajapinnat), avoimet oppimisympäristöjärjestelmät	Ei
Metatiedon hallinta	Valmius hallita metatietoa	kuvailuosaaminen, tekninen osaaminen	yleiset ja alakohtaiset metatietostandardit	sanastot, ontologiat, auktoriteetit, tunnisteet, metatiedon hallintajärjestelmät,	Ei
Tutkimusaineiston ja sen elinkaaren hallinta	Valmius hallita tutkimusaineistoa sen koko elinkaaren ajan	tutkimuksen ymmärrys. tutkimuseettinen ymmärrys ja osaaminen, tieteenalojen tunteminen ja kontekstin ymmärrys, FAIR-osaaminen ja ymmärrys, IPR -osaaminen	aineistonhallintasuunnitelma, aineistonhallinnan mallit	tutkimusaineistot, tutkimusaineiston hallinnan järjestelmät, tutkimus-PAS, tunnistejärjestelmät	Ei
Oppimateriaalien tuottaminen	Valmius tuottaa avoimia saavutettavia oppimateriaaleja	kustannuskentän, tunteminen, lisenssiosaaminen, IPR-osaaminen, pedagoginen osaaminen	yhteistuottamisen malli, vertaisarviointi	oppimateriaalin tuottamisen työkalut, metatiedot	Ei
Tutkimusprosessin hallinta	Valmius tehdä tutkimusta ja hallinnoida tutkimusprosessia	tutkimuksen ymmärrys. tutkimuseettinen ymmärrys ja osaaminen, tutkimusprojektien osaaminen, aineistonhallintaosaaminen	tutkimusmenetelmät,	tutkimusaineistot, tutkimustietojärjestelmät (esim. CRIS), projektinhallintajärjestelmät, tutkimusinfrastruktuurit, yleiset ja alakohtaiset metatiedot	Ei
Vastuullinen arviointi	Valmius arvioida tutkimusta ja opetusta vastuullisesti	arviointimenetelmien osaaminen, tieteenalojen tunteminen ja kontekstin ymmärrys, työoikeudelliset lait ja sopimukset,	vastuullisen arvioinnin prosessit	asiakirjahallintajärjestelmät , kansalliset ja kansainväliset tutkijanarvioinnin suositukset, vastuullisen arvioinnin periaatteet ja kriteerit	Ei
Saavutettavuuden ja esteettömyyden hallinta	Valmius noudattaa saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimuksia	saavutettavuus- ja esteettömyysosaaminen, digitaalisuuden ymmärtäminen	saavutettavuuden arviointiprosessi, rakennetun ympäristön esteettömyys ja sen arviointi	saavutettavuustyökalut, arviointityökalut	Ei
Oppija- ja tutkijälähtöisyys	Valmius varmistaa oppimisen ja opetuksen oppijälähtöisyys ja tutkimuksen tutkijälähtöisyys	toimijälähtöinen osaaminen	ihmiskeskeinen lähestymistapa, oppijoiden ja tutkijoiden osallistaminen, omadata-lähestymistapa, vertaisoppimisen mallit		Ei
Sidosryhmäyhteistyö	Valmius tehdä yhteistyötä sidosryhmien (esim. yritysten) kanssa tutkimuksessa avoimen tieteen periaatteiden mukaisesti	AVOTT-kokonaisuuden ymmärtäminen, sensitiivisen datan hallinta, viestintäosaaminen, IPR-osaaminen	innovointi, avoimen tieteen ja tutkimuksen tuotosten kaupallistamismallit, asiakslähtöisyys	yhteistyöalustat	Ei
Tieteen- ja taiteenalojen ymmärrys	Valmius ymmärtää tutkimuskonteksteja ja ja yksittäisiä tieteen- ja taiteenaloja Yksittäisten tieteen ja taiteenalojen tutkimuskontekstien ja -käytäntöjen ymmärrys	tutkimusosaaminen, tieteenalojen tunteminen ja kontekstin ymmärrys		tieteenalastandardit	Ei
Koulutuskentän ymmärrys	Valmius ymmärtää koulutuskenttää ja sen käytänteitä	koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tuntemus, tieteenalojen tuntemus ja kontekstin ymmärrys		koulutusalat (mm. ISCED)	Ei

Avoimen julkaisemisen hallinta	Valmius julkaista avoimesti	kustannuskentän tuntemus, lisenssiosaaminen, rinnakkaistallentamisen osaaminen	rahoituskanavat, julkaisuprosessien ja -kanavien hallinta, tutkimus aineistojen ja tutkimustuotosten hallinta	julkaisualustat, julkaisuarkistot, tutkimustietojärjestelmät, metatiedot	Ei
Tutkimuksen kaupallistamisen hallinta	Valmius kaupallistaa tutkimuksen tuloksia	liiketoimintaymmärrys, lisenssiosaaminen,	innovointi, avoimen tieteen ja tutkimuksen tuotosten kaupallistamismallit	kansallinen tekijänoikeusrekisteri (ei vielä olemassa), kansallinen tutkimustietovaranto, Aoe.fi	Ei
Digitaalinen pitkäaikaissäilytys	Valmius pitkäaikaissäilyttää tutkimusaineistoja ja -tuotoksia digitaalisesti	pitkäaikaissäilytyksen osaaminen, pitkäaikaissäilytyksestä sopiminen	yhteentoimivat arkkitehtuurit, versiointi, tiedostformaattien yhteentoimivuus	KP-PAS, tutkimus-PAS	Kyllä
Tutkimusmenetelmien hallinta	Valmius hyödyntää ja jakaa avoimesti tutkimusmenetelmiä	tutkimusosaaminen, tieteenalojen tuntemus ja kontekstin ymmärrys,	tutkimusmenetelmät, tutkimusmenetelmien arviointi	tutkimusmenetelmälustat, tutkimusmenetelmätyökalut, menetelmäoppimateriaalit	Ei

2.4.2 Mahdollistavien kyvykkyyksien resurssit

Mahdollistavat kyvykkyydet organisoivat, kehittävät ja tukevat toimintaa. Niihin kuuluvat myös hallinnolliset kyvykkyydet. Alla olevassa diagrammissa sekä siihen liittyvässä taulukossa on kuvattu mahdollistavat kyvykkyydet ja niihin liittyvät resurssit.

Kyvykkyys	Kyvykkyyden kuvaus	Kyvykkyyteen liittyvät osaamisresurssit	Kyvykkyyteen liittyvät toimintamalli- ja prosessiresurssit	Kyvykkyyteen liittyvät tieto- ja tietojärjestelmäresurssit	Onko HERM-kyvykkyys?
Ahotointi	Valmius tunnistaa ja tunnustaa aikaisemmin hankittua osaamista	ahointiosaaminen	korkeakoulukohtaiset prosessit	LMS (esimerkiksi Peppi ja Sisu)	Ei
Omadata-hallinta	Valmius hallinnoida henkilötietoja omadata-periaatteiden mukaisesti	omadatan hallinnan osaaminen	henkilötietojen käsittely ja hallinta, sensitiivisen datan hallinta	omadatan hallinnan järjestelmä, IAM-järjestelmät	Ei

Viestintä	Valmius viestiä avoimen tieteen ja tutkimuksen tuotoksista ja palveluista	tiedeviestinnällinen osaaminen, markkinointiosaaminen	tieteen popularisointi	sisällöntuotannon työkalut, viestintävälineet ja -alustat, monikielisyystyökalut	Ei
Henkilöstön osaamisen kehittäminen	Valmius kehittää henkilöstön osaamista ja asiantuntijuutta avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta	avoimen tieteen ja tutkimuksen kokonaisuuden ymmärtäminen, pedagoginen osaaminen, oppimisympäristöjen ymmärtäminen ja tunteminen	avoimen tieteen ja tutkimuksen asiantuntijuuden kehittäminen		Kyllä
Henkilöstöresurssien hallinta	Valmius hyödyntää henkilöstöresursseja avoimen tieteen ja tutkimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi	avoimen tieteen ja tutkimuksen kokonaisuuden ymmärtäminen, meritoitumisen ymmärtäminen	rekrytointi, uraohjaus, perehdytys, vastuullisen arvioinnin prosessit		Kyllä
Oppimisanalytiikan hallinta	Valmius hyödyntää oppimisanalytiikkaa avoimen oppimisen kehittämisessä	pedagoginen osaaminen, analytiikan osaaminen, omadatan hallinnan osaaminen, eettinen osaaminen	standardien kehittäminen, analytiikkadatan kerääminen , sensitiivisen datan hallinta	oppimisen järjestelmät, analytiikkatyökalut	Ei
Kustannusten ohjaus	Valmius hallita ja ohjata avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta syntyviä kustannuksia	neuvotteluosaaminen, kustannuslaskennan osaaminen	talousjohtaminen, kustannusmallit, analysointi ja raportointi	kustannustiedot, kustannustietojärjestelmät	Ei
Lisenssit ja tekijyys	Valmius ymmärtää ja käyttää lisenssejä ja sopia tutkimustuotosten tekijyydestä	lisenssiosaaminen, IPR-osaaminen	Creative Commons -lisenssit, sopimusmallit		Ei
Opetuksen suunnittelun ja toteutuksen hallinta	Valmius suunnitella ja toteuttaa opetusta avoimen tieteen ja tutkimuksen periaatteiden mukaisesti	pedagoginen osaaminen	paikallinen, kansallinen ja kansainvälinen opetussuunnitelmayhteistyö, oppijoiden osallistaminen, yliopisto- ja ammattikorkeakoululakien hallinta		Ei
Tekijänoikeuksien ja sopimusten hallinta	Valmius hallinnoida tekijänoikeuksia ja niihin liittyviä sopimuksia avoimessa tieteessä ja tutkimuksessa	juridinen ja sopimusosaaminen, eettinen osaaminen	sopimusprosessi, sopimusmallit	sopimusrekisteri, kansallinen tekijänoikeusrekisteri (ei vielä olemassa)	Ei
Tietojärjestelmien hallinta	Valmius kehittää ja ylläpitää tietojärjestelmiä avoimen tieteen ja tutkimuksen tarpeisiin	tietojärjestelmäosaaminen, strateginen osaaminen, suunnitteluosaaminen, kehittämis- ja ylläpito-osaaminen	järjestelmien käytettävyyden hallinta, järjestelmien yhteentoimivuus		Ei
Yhteentoimivuus	Valmius varmistaa avoimen tieteen ja tutkimuksen ekosysteemin yhteentoimivuus kaikissa suhteissa		juridinen yhteentoimivuus, organisatorinen yhteentoimivuus, semanttinen yhteentoimivuus, tekninen yhteentoimivuus, European Interoperability Framework (EIF)		Ei
Palvelujohtaminen	Valmius kehittää ja tuottaa avoimen tieteen ja tutkimuksen palveluita ja niiden hallintaa		palvelumuotoilu, järjestelmien käytettävyys, kehittämisen mallit (esim. ketterä kehittäminen, lean), palveluiden hallintamallit, prosessien hallinta, tuotteistaminen	kehittämisen järjestelmät, yhteistyöalustat	Kyllä
Osaamismerkkien hallinta	Valmius luoda ja hyödyntää osaamismerkkejä avoimessa oppimisessa	pedagoginen osaaminen, digitaalisuuden ymmärtäminen, ahotointiosaaminen, omadatan hallinnan osaaminen	kansallinen osaamismerkkin myöntöprosessi	osaamismerkkistandardi, osaamismerkkialusta	Ei
Tietoturvan hallinta	Valmius varmistaa tietoturva avoimessa tieteessä ja tutkimuksessa	tietoturvan osaaminen	yhteiset tietoturvakäytännöt ja -ohjeet, auditointi	tietoturvajärjestelmät, IAM-järjestelmät	Kyllä
Tietosuojan hallinta	Valmius varmistaa tietosuoja avoimessa tieteessä ja tutkimuksessa	tietosuojaosaaminen	yhteiset tietosuojakäytännöt ja -ohjeet	vaikutustenarvioinnin työkalut	Ei
Avoimen tieteen ja tutkimuksen koulutus	Valmius tarjota koulutusta avoimen tieteen ja tutkimuksen periaatteista ja käytännöistä	pedagoginen osaaminen, tieteenalojen tunteminen ja kontekstin ymmärrys, avoimen tieteen ja tutkimuksen kokonaisuuden ymmärtäminen, IPR-osaaminen, koordinoitiosaaminen	kansallinen koulutustarjonta		Ei
Vuorovaikutustaidot	Valmius luoda avoimen tieteen ja tutkimuksen verkostoja sekä sopia ja neuvotella avoimen tieteen ja tutkimuksen asioista	verkostoitumisen osaaminen, neuvottelutaidot		viestintävälineet ja -alustat	Ei

Tiedonhallinta	Valmius tiedonhallintaan avoimessa tieteessä ja tutkimuksessa	avoimen tieteen ja tutkimuksen kokonaisuuden ymmärtäminen, tutkimuksen ymmärrys, tiedonhallinnan prosessin osaaminen	tiedonhallintalaki, tiedonhallintamalli	tiedonhallinnan järjestelmät	Kyllä
Työelämäosaaminen	Valmius hyödyntää työelämäosaamista avoimessa tieteessä ja tutkimuksessa	verkostoitumisen osaaminen, kansainvälisen kontekstin ymmärtäminen, jatkuva oppiminen, viestintäosaaminen, yhteistyöosaaminen, talousosaaminen			Ei

2.4.3 Ohjaavien kyvykkyyksien resurssit

Ohjaavilla kyvykkyyksillä muutetaan ja ohjataan avoimen tieteen ja tutkimuksen ekosysteemiä avoimemmaksi ja vastuullisemmaksi kansallisen linjaukokonaisuuden mukaisesti. Alla olevassa diagrammissa sekä siihen liittyvässä taulukossa on kuvattu ohjaavat kyvykkyydet ja niihin liittyvät resurssit.

Kyvykkyys	Kyvykkyyden kuvaus	Kyvykkyyteen liittyvät osaamisresurssit	Kyvykkyyteen liittyvät toimintamalli- ja prosessiresurssit	Kyvykkyyteen liittyvät tieto- ja tietojärjestelmäresurssit	Onko HERM-kyvykkyys?
AVOTT-seuranta	Valmius seurata avoimen tieteen ja tutkimuksen kehitystä tutkimusyhteisössä	avoimen tieteen ja tutkimuksen kokonaisuuden ymmärtäminen, arviointimenetelmien osaaminen, indikaattoriossaaminen, arviointidatan analytiikan osaaminen	arvioitavan tiedon tuottamisen prosessi	Avoimen tieteen ja tutkimuksen linjaukset, arviointityökalut,	Ei
Meritoitumisen ja kannustimien hallinta	Valmius kannustaa avoimeen tieteseen ja tutkimukseen esimerkiksi meritoitumisen avulla	AVOTT-kokonaisuuden ymmärtäminen, tieteenalojen tunteminen ja kontekstin ymmärrys, HR-osaaminen, meritoitumisen ymmärtäminen	uraohjaus, kannustinmallit	vastuullisen arvioinnin periaatteet ja kriteerit	Ei
AVOTT-toiminnan hallinta	Valmius edistää tieteen ja tutkimuksen avoimuutta yksittäisten organisaatioiden tasolla	AVOTT-kokonaisuuden ymmärtäminen, toimintakulttuurin ja rakenteiden ymmärrys, tietämyksen hallinnan osaaminen	muutosjohtaminen	AVOTT-linjaukset, AVOTT-viitearkkitehtuuri, AVOTT-verkkopalvelut	Ei
Strateginen johtaminen	Valmius kehittää ja panna täytäntöön AVOTT-linjauksia ja muita strategioita	AVOTT-kokonaisuuden ymmärtäminen, toimintaympäristön ymmärtäminen	ennakointi, strategiatyön menetelmät, resurssien hallinta, riskien hallinta, strategian toimeenpano	-	HERM PC147
AVOTT-ymmärrys ja osaaminen	Valmius ymmärtää avoimen tieteen ja tutkimuksen kontekstia sekä siihen vaikuttavia yleisiä periaatteita ja osata soveltaa näitä	AVOTT-kokonaisuuden ymmärtäminen, digitaalisuuden ymmärtäminen, avoimen oppimisen osaaminen	kestävä kehitys, ennakointi, inklusio ja monimuotoisuus	-	Ei
Toimintaympäristön tunteminen	Valmius ymmärtää toimintaympäristöä, jossa yksittäinen organisaatio edistää avointa tiedettä ja tutkimusta	organisaation ulkoisen ja sisäisen toimintaympäristön ymmärtäminen, toimintakulttuurin ja rakenteiden ymmärrys	tiedolla johtaminen, AVOTT-toimintaympäristön seuranta, AVOTT-tilannekuvat	-	Ei
Kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön hallinta	Valmius hyödyntää kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä avoimen tieteen ja tutkimuksen edistämisessä	koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tuntemus, kansainvälisen kontekstin ymmärtäminen	yhteistyön koordinaatio, yhteentöimivuus (EIF), toimintamallien uudistaminen ja kehittäminen	yhteistyöalustat	Ei
Rahoituksen ymmärrys ja hallinta	Valmius ymmärtää tutkimus- ja koulutusrahoitusta ja hyödyntää sitä avoimen tieteen ja tutkimuksen edistämisessä	rahoituksen ymmärtäminen	kustannusmallit, rahoitusmallit	rahoitustiedot, kansallinen rahoitusrekisteri	Ei
Juridiikan hallinta	Valmius seurata olemassa olevaa lainsäädäntöä avointa tiedettä ja tutkimusta edistettäessä ja vaikuttaa tieteen ja tutkimuksen avoimuutta edistävän lainsäädännön laatimiseen	juridinen ja sopimusoosaaminen, IPR-osaaminen, lisenssiosaaminen	lainsäädännöllisen vaikuttamisen prosessi, sopimusprosessi	kansallinen tekijänoikeusrekisteri	Ei
Laadunhallinta	Valmius hallita AVOTT-palveluiden ja prosessien laatua	laatuosaaminen, laatuksiteeristö	arviointiprosessi, benchmarking	laatusyökalut	HERM PC 165
Kokonaisarkkitehtuuri	Valmius edistää avointa tiedettä ja tutkimusta kokonaisarkkitehtuurin avulla	AVOTT-kokonaisuuden ymmärtäminen, kokonaisarkkitehtuurimenetelmän osaaminen, viestintäosaaminen		kokonaisarkkitehtuurin mallinnustyökalut, avoimen tieteen ja tutkimuksen sanasto, avoimen tieteen ja tutkimuksen viitearkkitehtuurin wiki-sivut	HERM PC209
Kestävä kehitys	Valmius ottaa kestävä kehityksen periaatteet huomioon avoimen tieteen ja tutkimuksen edistämisessä	ekologinen kestävyys, taloudellinen kestävyys, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys	YK:n kestävä kehityksen tavoitteet, kestävyiden arviointiprosessi		Ei
Kulttuurimuutoksen hallinta	Valmius ohjata ja edistää tieteen ja tutkimuksen avoimuuteen johtavaa kulttuurimuutosta	AVOTT-kokonaisuuden ymmärtäminen, kansainvälisen kontekstin ymmärtäminen, viestintäosaaminen	muutosjohtaminen, osallistaminen	viestintävälineet- ja alustat	Ei